KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

III/2012
4. ročník

ROZHOVOR
S FRANTIŠKEM KORBELEM

SMLOUVA O ÚVĚRU

KÁRNÁ ODPOVĚDNOST
EXEKUTORSKÉHO
KANDIDÁTA
A KONCIPIENTA

vydává Exekutorská komora
České republiky

ZVÝŠÍME ÚSPĚŠNOST VAŠICH DRAŽEB
UŠETŘÍME VÁŠ ČAS A PRÁCI

Exekutorské elektronické dražby

Zajistíme kvalitní a účinnou inzerci u všech dražeb

Převezmeme za Vás komunikaci se zájemci

Poskytneme prostor na elektronickou dražbu

A pokud je ještě nepoužíváte - naučíme Vás to.

Vyzkoušejte spolupráci s námi
10 dražeb pro Vás do konce roku 2012 zrealizujeme **zdarma.**

Proč spolupracovat právě s námi:

- Sami jsme provedli přes 1700 dražeb a desítky aukcí.
- Dražby děláme více než 10 let a jsme nejúspěšnější dražební společností v oblasti veřejných dražeb.
- S elektronickými dražbami máme pět let zkušeností.
- Měříme úspěšnost inzerce – víme kde a jak inzerovat.
- Na našem webu hledá dražené nemovitosti 500.000 lidí ročně.
- Přes 75% našich dražeb je úspěšných již v prvním kole.
- Pravidelně zasíláme reporting o stavu dražeb.
- Dražební systém splňuje veškeré zákonem stanovené požadavky.
- Nastavíme Vám rozsah spolupráce na míru Vašim potřebám.

Pro více informací nás kontaktujte:

EURODRAŽBY.CZ a.s.
U Pískovny 890/1
182 00 Praha 8
Tel: +420 800 900 490
Fax: +420 234769 000
www.eurodrazby.cz
exekutor@eurodrazby.cz

DRAŽEBNÍ A AUKČNÍ SPOLEČNOST
eurodrazby

Ing. Radim Hasman
předseda představenstva

OBRANA NEPOTŘEBNÉHO

JUDr. Stanislav Pazderka
člen prezidia Exekutorské komory ČR,
soudní exekutor
Exekutorského úřadu Písek

Zdá se, že letošní léto přálo knihám.

Prázdniny bývají dobou, kdy člověk častěji vytahuje z knihoven nepřečtené svazky. Útlá knížka vzpomínek bývalého soudce Ústavního soudu Antonína Procházky V boji za ústavnost je čtení na dva tři večery. Strhujícího čtení!

JUDr. Procházka byl statečný muž, za vysokoškolských studií odsouzen v roce 1949 na 14 let žaláře za špionáž a velezradu. Po revoluci krátce byl soudcem federálního ústavního soudu a od roku 2003 soudcem ústavního soudu českého.

Uvědomil jsem, jaké obdivuhodné seskupení lidí se tehdy v budově na Joštově ulici sešlo a k jakým výkonům se tehdy odhodlalo. Obranné nálezy, jak je trefně Procházka nazýval, měnily a mění chápání práva a legitimity, chápání jedince jako svrchovaného subjektu ve vztahu ke státní moci a jejím orgánům. Byl to právě tento ústavní soudce, kdo se od samotného počátku hlásil k principům přirozených práv.

Tyhle ušlechtilé myšlenky jako by narážely na denní praxi, na ono souzení in concreto. Na co narážím? Ústavní soud za dobu svojí existence vydal více než 11 tisíc rozhodnutí, které se tu meritorně, tu okrajově věnují nákladům řízení. Troufnu si tvrdit, že nákladová agenda představuje v judikatorní praxi tohoto soudu bezpochyby nejobsáhlejší množinu případů. Některé ústavní systémy jinde v Evropě, aby zabránily téhle inflaci, dokonce vylučují ústavní přezkum rozhodnutí o nákladech.

A tak se lze setkat v takových rozhodnutích s názory brilantními, názory poněkud schematickými, větami, které byly vysloveny jen obiter dictum, ze kterých si ale praxe „vyrubala“ onu nosnou myšlenku; s názory hluboce seriózními, stejně jako s myšlenkami ambiciózních nebo užvaněných asistentů. Prostě pestrá směsice.

Zadáte-li do NALUSu odkaz na náklady v exekučním řízení, zjistíte s podivem, že převažujícími stěžovateli, jde-li o § 89 EŘ, jsou sami exekutoři. Jedná se o více než tři stovky takových podání. Většina těch stížností končí odmítnutím.

Umanutost některých podavatelů pak vede k tomu, že „stěžovatel jakožto soudní exekutor (…) sám neprojevuje respekt k rozhodnutím soudní moci (…), přestože si s ohledem na všechny okolnosti musí být vědom, že jeho opakované stížnosti budou odmítány. Takovýmto svévolným konáním maří (a to nikoliv v zanedbatelné míře) finanční prostředky i lidské zdroje Ústavního soudu“.

A tak se souzení slovy Procházkovými u „soudu posledního odvolání“ stává spíše handrkováním o mince, namísto „rozhodování o problémech celospolečenských, které se dotýkají každého jedince“.

Vystavujeme sami sebe vážnému riziku, že až opravdu půjde o podstatu věci, nedovoláme se u těch správných dveří, protože naše stížnost skončí v šuplíku „zjevně neopodstatněná“.

Nemůžeme přeci předpokládat, že když budeme vhazovat takovéhle mince do jukeboxu, že uslyšíme jen ty správné melodie lahodící našemu uchu. A nemůžeme se už vůbec divit tomu, že když těch falešných mincí vhodíme přespříliš, že se ozve jen příšerná kakofonie.

Přálo-li léto knihám, uvidíme, zda podzim dopřeje novelám…

OBSAH

ROZHOVOR

6 Systém kárného trestání exekutorů si zatím sedá
rozhovor s Františkem Korbelem, náměstkem ministra spravedlnosti

ČLÁNKY

10 Smlouva o úvěru
prof. JUDr. Karel Marek, CSc., Mgr. Vladimíra Medková

20 Kárná odpovědnost exekutorského kandidáta a koncipienta – část první
Mgr. et Bc. Antonín Toman

JUDIKATURA

27 Kárná judikatura
rubriku připravil Mgr. et Bc. Antonín Toman

METODIKA

33 Stanovení nákladů exekuce před rozvrhovým jednáním
JUDr. Stanislav Pazderka

35 Elektronické dražby nemovitostí – pohled z praxe
Ing. Petr Šimek

37 Soudy zasílají platební rozkazy Hybridní poštou
Petra Vicková

ZE ZAHRANIČÍ

39 STOBRA
JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.

ZPRÁVY Z KOMORY

42 Profesní profil nového exekutora
JUDr. Josef Lavička

43 Novela exekučního řádu v Seči
Mgr. David Hozman

44 Aktuální události
rubriku připravila Mgr. Petra Báčová

Fotografie na titulní straně: archiv Mgr. Františka Korbela, Ph.D.

ABSTRAKTY

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Mgr. Vladimíra Medková
Smlouva o úvěru

Text se věnuje smlouvě o úvěru. Nejprve úpravě obchodněprávní, kde pojednává o základním ustanovení smlouvy, zásadách úvěrování, úplatě, úrocích, vracení částky a dalších otázkách. Ve druhé části pak uvádí úpravu v novém občanském zákoníku. Poslední část textu se zabývá dopady úpravy na praxi soudních exekutorů s ohledem na stávající i připravovanou právní úpravu.

Mgr. et Bc. Antonín Toman
Kárná odpovědnost exekutorského kandidáta a koncipienta – část první

Není nic dokonalého na tomto světě; existenci tohoto pravidla nezdůrazňuje jeho vyvrácením ani oblast disciplinárního trestání členů exekutorského stavu. Bylo by pochopitelně licoměrné zůstat u tohoto tvrzení a současně nenabídnout čtenáři detailnější pohled do zákulisí právního dramatu jménem Kárná odpovědnost exekutorských kandidátů a exekutorských koncipientů. Tento příspěvek se zabývá hmotněprávním vymezením kárné odpovědnosti a jejími jednotlivými komponenty na pozadí účinné právní úpravy. Autor nemá ambice traktovat o tématu v celé své šíři, ale spíše upozornit na problematické body, které s sebou život s kárnými spisy v zádech přináší. Čtenář má možnost se dozvědět o jednotlivých pojmových znacích kárného deliktu, detailech zákonného vymezení skutkové podstaty kárného provinění nebo mezích analogie trestního a kárného práva.

REDAKCE KOMORNÍCH LISTŮ, ČASOPISU SOUDNÍCH EXEKUTORŮ, VYHLAŠUJE SOUTĚŽ ODBORNÝCH PRACÍ NA TÉMA „VELKÁ NOVELA"

Do soutěže lze zaslat práce zabývající se problematikou poslední novely občanského soudního řádu a exekučního řádu. Obsahem práce může být jakýkoliv nový institut upravující exekuční řízení či právní úprava podléhající novelizaci. Přihlášené práce musejí být původní a v předložené podobě dosud nepublikované.

Účastenství v soutěži není nijak omezeno. Všechny zaslané práce budou posuzovány redakční radou na základě hodnocení dosaženého v nezávislém recenzním řízení. Autoři nejlépe hodnocených prací budou finančně odměněni – autor vítězné práce částkou ***8.000,- Kč****, autor druhé a třetí práce v pořadí částkou* ***1.000,- Kč****. Vítězné práce budou publikovány v následujícím vydání časopisu.*

Nad rámec této kategorie bude též vyhlášena nejlepší práce z řad exekutorských koncipientů, kteří působí v libovolném exekutorském úřadu v České republice. Autor nejlépe hodnocené koncipientské práce bude poctěn zvláštním ***oceněním prezidenta Exekutorské komory Mgr. Ing. Jiřího Proška****.*

Soutěžní práce zasílejte e-mailem na adresu ***redakce@ekcr.cz****, a to ve formátu Microsoft Word (DOC). Doporučený rozsah textu je cca 15.000 znaků bez mezer. Bližší pokyny pro autory jsou uvedeny na webových stránkách www.ekcr.cz v sekci Komorní listy. Nejzazší termín pro odevzdání soutěžních prací je* ***1. únor 2013****.*

Zasláním práce dává autor souhlas s jejím hodnocením a zveřejněním. Podmínky zveřejnění příspěvků se řídí Statutem redakční rady časopisu Komorní listy.

Redakční rada Komorních listů

SYSTÉM KÁRNÉHO TRESTÁNÍ EXEKUTORŮ SI ZATÍM SEDÁ

ROZHOVOR S FRANTIŠKEM KORBELEM, NÁMĚSTKEM MINISTRA SPRAVEDLNOSTI

připravila Petra Báčová
tisková mluvčí Exekutorské komory

Rodák z Tábora, vysokoškolský učitel, advokát, místopředseda Legislativní rady vlády – tím vším je Mgr. František Korbel, Ph.D. Komorní listy ho však tentokrát oslovily coby náměstka ministra spravedlnosti pro sekci legislativně-právní.

Jaké jsou aktuální priority s ohledem na Vaši agendu v sekci legislativně-právní?

Jedním z mých stěžejních úkolů na ministerstvu spravedlnosti je připravit doprovodnou legislativu pro nový občanský zákoník. S datem 1. ledna 2014 jsou spojena velká očekávání, rekodifikace soukromého práva je bezesporu největší změna v našem právním řádu a s účinností nového občanského zákoníku se pojí i novelizace řady dalších předpisů, které je třeba připravit a v následujícím roce schválit v Parlamentu. Připravuje se zejména změna procesních předpisů, nový rejstříkový zákon, velký doprovodný zákon atp.

Zákonodárci schválili velkou novelu občanského soudního a exekučního řádu. Jaký je Váš názor na tento návrh zákona?

Myslím, že tento návrh může být velkým přínosem pro všechny zúčastněné, a to zejména tím, že modernizuje řadu ustanovení výkonu rozhodnutí a přináší do způsobů jeho provádění nové možnosti. Výkon rozhodnutí, resp. exekuce má být efektivnější, nicméně nelikvidační. To znamená, že například namísto jediné možnosti prodat nemovitost bude v budoucnu možné zřídit i správu nemovitosti tak, aby dlužník zaplatil své dluhy i za současného zachování vlastnictví a provozu nemovitosti. Novela posiluje trendy elektronické komunikace například tím, že zavádí možnosti elektronické dražby movitých věcí a tak bych mohl pokračovat dále. Novela obsahuje přes dvě stě novelizač-

ních bodů, jedná se o množství praktických změn a doplňků ke stávajícím postupům, které vzešly z požadavků praxe.

Jaká největší pozitiva či negativa v novele nejen směrem k činnosti soudních exekutorů spatřujete?

Nad rámec pozitiv, která jsem již uvedl, bych mohl ještě zmínit například nový institut předražku, který umožňuje dalším zájemcům „předražit" ve lhůtě 15 dnů vydražitele, čímž se umožňuje zvýšit výtěžnost exekuce. Celkově dochází k posílení institutu dražby jako transparentního a nejvíce výtěžného zpeněžení věcí a hodnot. Návrh nově zavádí např. možnost dražby pohledávky či dražby podílu v obchodní společnosti či členských práv a povinností v bytovém družstvu, což je dnes velký problém, neboť v exekuci lze získat pouze vypořádací podíl, který je o řád či dva nižší než tržní hodnota členských práv a povinností. Obecně je velmi pozitivní, že se podaří částečně odbřemenit soudy od zbytečné administrativní agendy i od části výkonů rozhodnutí, byť původní vládní návrh novely byl v tomto ještě ambiciózнější, neboť chtěl zrušit dvojkolejnost obecně. Nynější text vylučuje z působnosti soudu ty exekuce, kde může probíhat daňová či správní exekuce. Možnost exekuovat takové exekuční tituly soudním exekutorem zůstává samozřejmě zachována.
Jako určité negativum mohou zejména exekutoři vnímat zrušení exekutorských zápisů s doložkou vykonatelnosti. Je pravda, že k tomuto kroku jsem měl rezervovaný postoj, nicméně ve finále bylo zrušení exekutorských zápisů obsaženo v poslanecké i senátní verzi návrhu, a tím pádem bylo přijato.

Původně se uvažovalo o tom, že bude zrušena dvojkolejnost výkonu rozhodnutí. Nakonec k tomu došlo jen částečně. Proč vlastně? Je takto zvolený systém efektivní? Povede podle Vás alespoň k částečnému odbřemenění a k finančním úsporám na straně soudů?

Je pravda, že se původně uvažovalo, že na soudech zůstanou jen ty exekuce, u nichž je to s ohledem na charakter věci žádoucí, například výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí či vyklizení bytu s rozhodováním o bytové náhradě. Zbytek měli dělat exekutoři i s ohledem na to, že ministerstvo bylo toho názoru, že není praktické, aby dlouhodobě tutéž kompetenci vykonávaly dva různé orgány. V Parlamentu nicméně převážil názor, že v zájmu zajištění větší právní jistoty a širšího okruhu možností obyčejných občanů se budou moci tito i v budoucnu obrátit na soud v jakékoliv věci. Přístup k soudu tak mají mít omezeny pouze úřady, které si mohou daňovou či správní exekuci vykonat samy. U nich doposud existovala vlastně „trojkolejnost".

Novela má mimo jiné zpřísňovat kárná opatření aplikovaná na soudní exekutory. Vnímáte to jako krok správným směrem?

To je citlivá otázka. V obecné rovině si myslím, že všechny samosprávné profesní organizace, ať už notáři či advokáti nebo i exekutoři, by měly být právním řádem regulovány srovnatelným způsobem. Situace u exekutorů se nicméně vychýlila směrem k přísnější regulaci již před nějakou dobou a byla způsobena určitými specifickými událostmi uvnitř Exekutorské komory. Na druhou stranu souhlasím, že možnosti kárného trestání se někdy přeceňují a mohou být bohužel ovlivněny i celkovou atmosférou ve společnosti ve vztahu k exekutorům. Systém kárného trestání u Nejvyššího správního soudu si doposud „sedá" a můžeme v něm již dnes pozorovat určité nedostatky. Zejména pociťuji zpětně jako chybu, že v řízení nejsou opravné prostředky. Chybí tím pádem mechanismus sjednocování kárných rozhodnutí mezi senáty. Nicméně kárnou agendu nemám na ministerstvu na starosti, jde o působnost sekce justiční, kterou nově zastává 1. náměstek ministra JUDr. Daniel Volák.

Nyní se rozvinula politická debata o zavedení teritoriality soudních exekutorů. Máte k této otázce jasný postoj?

Těžko chtít konkrétní jasný postoj, když ani exekutoři sami nejsou v této otázce jednotní. Myslím, že se o této možnosti dá diskutovat, nicméně před samotnou realizací je třeba ji nejprve velmi pečlivě analyzovat. Může mít totiž jednak velmi závažné dopady na právní jistotu a legitimní očekávání exekutorů, v konečném důsledku pak například i na konkurenceschopnost exekutorů. Zavedení teritoriality by se tak mohlo odrazit například ve zdražování nebo snižování nabídky a kvality doprovodných služeb. Proto je velmi nevhodné měnit podmínky výkonu činnosti exekutorů formou pozměňovacího návrhu Senátu, kdy samotná legisvakance bude pouze pár měsíců a nebude dost času se na tak převratnou změnu připravit. Teritorialita není v zájmu oprávněných a je otázkou, zda je vůbec v zájmu povinných, neboť problém s neúměrnými náklady exekucích vykonávaných ze vzdálených míst vyřešila již tato novela jejich limitací na úroveň cest v rámci jednoho kraje.

Od března platí novelizované znění advokátského a exekutorského tarifu. Už ministerstvo vyhodnotilo reálný dopad těchto změn? Měly vliv např. na kupčení s pohledávkami v předexekuční fázi?

Tak přesná data zatím nemáme. Soudy jsme sice již oslovovali s dotazem na jejich praxi při rozhodování o náhradě nákladů – zda aplikují novelizované znění vyhlášek či ústavní nález, který ještě dále omezuje náhradu nákladů u bagatelních pohledávek. Ukazuje se však, že praxe je velmi různorodá,

a k tomu, abychom měli nějaká relevantnější data, je třeba delší časový úsek. Obecně jsme zatím dospěli ke zjištění, že někteří věřitelé upustili od vymáhání těch nejmenších pohledávek do tisícikoruny, ale z tohoto nelze zatím dělat žádné hlubší závěry. V každém případě bych rád uklidnil veřejnost, že v této oblasti se již nechystají žádné další překotné změny. Výjimkou bylo nebezpečí přijetí populistického senátního návrhu J. Dienstbiera, aby se v bagatelních věcech neplatila náhrada nákladů vůbec, nicméně ten byl opakovaně Poslaneckou sněmovnou odmítnut.

Soudní exekutoři se již delší čas musejí potýkat s tím, že veřejnost zaměňuje jejich činnost s prapodivnými a mnohdy nelegálními aktivitami vymahačských firem či některých inkasních agentur. Některé z nich se dokonce nazývají „exekutorské kanceláře". Je možnost legislativně zabránit této – nejen pojmové – neuspořádanosti?

Parazitování na exekutorské značce některými podnikateli je nešťastné. O tomto problému nicméně víme a snažíme se jej řešit novelou exekučního řádu, která byla právě schválena v Poslanecké sněmovně. Říká se tam, že označení „soudní exekutor" nebo „exekutorský úřad" a od nich odvozené tvary slov, ani označení způsobilé vyvolat nebezpečí záměny s uvedenými označeními není oprávněna používat jiná osoba než sám exekutor. Ani ten, kdo sice vymáhá pohledávky, ale neprovádí nucený výkon exekučních titulů na základě zákona, není oprávněn označovat svoji činnost jako „výkon rozhodnutí", „exekuci" nebo „exekuční činnost". Kdo by navzdory zákonnému zákazu přece jen označoval svoji činnost jako exekutorskou, přestože se nebude jednat o exekutora ve smyslu exekučního řádu, se dopustí přestupku, za který lze uložit pokutu až do 200 000 Kč. Doufáme, že se nám navrženou novelizací podaří počet těchto případů minimalizovat.

Exekutorům bývá přičítána společenská odpovědnost za řadu negativních projevů hospodářské krize či nízké finanční a právní gramotnosti obyvatel. Mimo jiné se setkávají s kritikou týkající se exekucí vedených proti nezletilým či seniorům. Byť může jít o morálně křehkou rovinu, kde tento problém pramení? Měli by se z něj opravdu zpovídat exekutoři?

Je jasné, že exekutoři nemohou za příčiny celospolečenského problému, kterým je dluhová past. Exekutoři působí jako kolečko v soukolí systému, jsou až na konci řetězce. Je jejich povinností nastoupit tam, kde dlužníci neplní svoje povinnosti. Předcházet by měla prevence, výuka finanční gramotnosti atp. Když už nicméně dojde případ až do stádia nucené exekuce, tak by exekutoři měli svoji práci dělat citlivě. Měli by zvažovat každý jednotlivý případ, zda jsou nějaká neinvazivní opatření, která mohou vůči dlužníkovi uplatnit, například zda by šlo spojit exekuce v jedinou a minimalizovat tak náklady. Takto mohou pomoci předcházet řetězení dluhů, zlepšit platební morálku a nepřispívat k mediálně vytvářené atmosféře proti průchodu práva.

Loni výrazně vzrostl počet exekucí. Čím si to vysvětlujete a jaký vývoj očekáváte?

Ekonomická krize obecně ztížila finanční možnosti lidí. Ti se ale zjevně nechtějí vzdát některých výdobytků, nabídky nejrůznějších institucí poskytujících úvěry jsou v současné době nepřeberné. Lidé si půjčují, aniž by dohlédli důsledky. V tomto směru je třeba zlepšit osvětu, snažit se o větší finanční gramotnost, aby se počet exekucí nadále nezvyšoval.

Exekutorská komora má nové prezidium. Sledujete jeho kroky? Dal byste novému vedení nějaká doporučení či rady?

Primárně přeji novému vedení hodně úspěchů ve funkci a doufám v úzkou spolupráci. Tato bude třeba zejména při zavádění nové legislativy do praxe, včetně technických řešení v oblasti IT. Kroky vedení jednotlivých profesních komor bedlivě sleduji. Věřím, že pokud budeme jednat korektně, navzájem se informovat o úspěších, kterých jsme dosáhli, i o problémech, tak bude převládat oboustranná spokojenost. Takže moje doporučení je neuzavírat se a komunikovat. Ale z toho nemám žádné obavy, spolupracujeme takto s komorou, alespoň v mé legislativní sekci, dlouhodobě a bylo tomu tak i s předchozími vedeními komory.

Co by se podle Vás mělo na činnosti exekutorských úřadů změnit, aby byly lépe vnímány veřejností? A je taková idea vůbec realizovatelná?

Je pravda, že exekutor nemůže být příliš oblíben již z principu. Ale může být minimálně respektován. K tomu je potřeba, aby exekutoři přistupovali, jak jsem již uvedl, k případům jednotlivě, citlivě, přizpůsobili způsob exekuce konkrétní situaci a vedli k tomu i své zaměstnance. Pak věřím, že dojde k určitému narovnání ve vnímání této profese veřejností.

Děkuji za poskytnutí rozhovoru a za čas, který jste odpovědím věnoval.

Eurodražby.cz jsou lídrem v oblasti veřejných dražeb

Rozhovor s Radimem Hasmanem, předsedou představenstva Eurodražby.cz, a. s.

Na čem závisí úspěch dražby?

„Důležitá je především inzerce, ale i komunikace se zájemci o dražbu. Od prvního kontaktu přes prohlídku až po samotnou dražbu jim poskytujeme veškeré informace a rady," říká Radim Hasman, předseda představenstva dražební a aukční společnosti Eurodražby.cz, která je lídrem v oblasti veřejných dražeb v České republice. Za svou historii uskutečnila společnost přes 1700 dražeb a je první, kdo nabízí dražby online včetně možnosti sledovat jejich průběh v reálném čase na internetu.

Dražbami se zabýváte již více než deset let, co všechno se za tu dobu událo?

Začátky byly spíše tápáním, jak vlastně nemovitost v dražbě prodat a kdo a za kolik ji koupí. Postupně jsme se učili a systém zlepšovali. Vedle dražeb, které se striktně řídí zákonem, jsme začali realizovat i aukce. U nich je přece jenom větší možnost, jak efektivně nastavit proces tak, aby byl výsledek ještě lepší a současně nižší náklady. Postupně jsme tak vybudovali vlastní software, který hlídá jednotlivé úkony osob, vytváří listiny, rozesílá inzerci. Jeho součástí je elektronická licitace jak u aukcí, tak u exekutorských dražeb. Lidem ale pouze pomáhá, na konec je stejně pouze na nich, aby výsledek byl opravdu perfektní.

Vaše společnost za dobu svého působení uskutečnila přes 1700 dražeb. S čím jste se museli vypořádat. Co je pro prodej nemovitosti v dražbě z vašeho pohledu nejdůležitější?

Ještě před dvěma roky bych odpověděl, že se specializujeme především na nedobrovolné dražby. Ty iniciuje věřitel, který má na nemovitosti zástavu, což bývají banky, ale i soukromé subjekty. Všichni chtějí z prodeje nemovitosti získat maximum financí, aby mohli pokrýt celou pohledávku. Díky tlaku ze strany věřitelů jsme museli najít způsob, jak efektivně prodat nemovitost za co nejvyšší cenu. Čím více lidí se o dražbě doví, tím více roste i zájem o danou nemovitost a při licitaci je pak logicky dosaženo vyšší ceny. Mohu říci, že se u nás průměrně cena vydraženého domu či bytu pohybuje okolo 70 až 80 % reálné tržní ceny.

Postup, který nám i exekutorům předepisuje zákon a který nazývám „právní rovinou dražeb", je nezbytný a musí být bez chyb. Ale ten sám o sobě nemovitost neprodá. Museli jsme se tak naučit i tu důležitější část, a to jak správně dražené nemovitosti inzerovat. Z mnohaleté praxe víme, jaké kanály fungují nejlépe. Důležitá je i komunikace se zájemci o dražbu, od prvního kontaktu přes prohlídku až po samotnou dražbu jim poskytujeme veškeré informace a rady. Současně nabízíme nadstandardní služby. Veřejné dražby zatím na rozdíl od exekučních dražeb nemohou probíhat online, proto jsme například umožnili dražení na dálku, kdy zájemce má na dražbě svého zástupce, se kterým komunikuje pomocí systému přes internet. Také sledování dražeb online v reálném čase využívají naši klienti velmi často.

Říkáte, že je důležité správně inzerovat. Vždyť je to jednoduché, na tom není nic složitého.

Prostě si najdu nějaký realitní portál a tam zadám nemovitost.

Ano, takto to zní velmi jednoduše, ale věřte, že je potřeba vědět, kde a co inzerovat. Někde pouze zaplatíte peníze a žádné zájemce Vám to nepřivede, jinde je to naopak. My například využíváme i naše webové stránky, kam se lidé za ty roky naučili chodit a hledat nemovitosti v dražbě. Máme přibližně půl milionu unikátních návštěvníků za rok a musím dodat, že náhodných zobrazení je opravdu minimum.

Není inzerce plýtvání penězi. Přeci jen něco stojí a není zaručeno, že se pak nemovitost prodá za vyšší cenu.

Z vlastní zkušenosti mohu říci, že plošná bezhlavá inzerce je opravdu nesmysl. Pokud ale víte, jak a kam cílit, pak svůj účel splní. Věřte mi, že investované peníze do správně zaměřené inzerce se vyplatí. O nemovitosti se dozví více lidí, tím pádem je o ni větší zájem, který pak logicky vygeneruje vyšší finální cenu. Asi nejdůležitější je oslovit konečné uživatele nemovitosti. Ti jsou na rozdíl od obchodníků ochotni zaplatit mnohem vyšší cenu. Často se ale už jen slova dražba obávají, nevědí co a jak udělat, nemají peníze hotově a tak jim zajišťujeme i hypotéku na nákup nemovitostí.

Veřejné dražby není možné uskutečnit celé na internetu, ale co aukce a exekuční dražby. Ty přece také provádíte?

Ano, pro ně jsme rozšířili vlastní aukční online systém. Myslím si, že aukce mohou postupně rozhýbat současný realitní trh. Lidé se v aukcích naučili kupovat prakticky všechno, od hrnečků až po elektroniku. Teď jsou na řadě nemovitosti. Obchodníci elektronické exekuční dražby už delší dobu bez problému využívají a my se snažíme do tohoto systému prodeje přivést další zájemce.

Licitační systémy má více společností, co je přidanou hodnotou vašeho?

Při vývoji jsme vycházeli z vlastních bohatých zkušeností s dražbami. Myslím, že se nám podařilo vytvořit unikátní fungující systém, který odráží potřeby dražebníků i exekutorů. Je například propojen s e-maily a telefony a dochází k jejich párování s určitou dražbou nebo aukcí. Je tudíž možné si nechat na týdenní bázi poslat zprávy o tom, kolik lidí kontaktovalo naši společnost v souvislosti s danou aukcí nebo dražbou. Lze i efektivně měřit účinnost inzerce a kontrolovat zpětnou vazbu.

Proč jste se z realizace vlastních dražeb začali věnovat i dražbám pro exekutory?

Dlouho jsme se učili a postupně zdokonalovali systém marketingu prodeje. Chtěli jsme proto využít potenciál, který máme a rozšířit naši nabídku služeb. Umíme inzerovat, komunikovat se zájemci, zorganizovat fyzické i elektronické dražby a aukce. Mnoho exekutorů to teprve čeká a situace je k tomu dříve nebo později donutí. Je jednoduší využít někým prošlapanou cestu, než se prodírat vedle ní.

SMLOUVA O ÚVĚRU

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
člen předsednictva Rozhodčího soudu
při Hospodářské komoře ČR
a Agrární komoře ČR se sídlem v Praze
(část I. a II.)

a

Mgr. Vladimíra Medková
exekutorská kandidátka
Exekutorského úřadu Liberec
JUDr. Soni Karasové
(část III.)

I. K úpravě obchodněprávní

Účelem poskytování úvěru je zajištění úrokového výnosu z úvěrové sumy.

Tím se tento úvěr, označovaný někdy jako umísťovací, liší od úvěru obchodního.

Nezbytnost úvěrování je dána tím, kromě případů zahajování činnosti podnikatelů s možnými nadějnými podnikatelskými záměry, že při oběhu peněžních prostředků dochází k nerovnoměrnostem a časovému nesouladu jejich pohybu.

Pokud půjde o bankovní úvěr, pak bude začasté obsah smlouvy určen odkazem na bankovní podmínky, a to v souladu s ustanovením § 273 obchodního zákoníku. Tyto podmínky však musí být stranám známé nebo k návrhu přiložené. Podmínky zásadně připravuje věřitel (banka). Je přitom v zájmu klienta, aby se s těmito podmínkami (tak jako to platí i pro jiné druhy smluv) řádně seznámil a event. se pokusil některé otázky dohodnout ve smlouvě jinak.

Průběh bankovní úvěrové operace se zpravidla skládá z následujících etap:

- ústní informativní jednání mezi bankou a žadatelem o úvěr (zjišťují se možnosti poskytnutí úvěru, jeho příp. druh, čerpání, splatnost, majetkové poměry a popř. podnikatelský záměr žadatele, hospodářské výsledky),
- podání písemné žádosti o poskytnutí úvěru podávané většinou na tiskopisech banky (žádost zpravidla obsahuje základní údaje a další údaje o žadateli, které umožňují ověřit jeho tzv. bonitu, údaje o požadovaném druhu úvěru a údaje o závazcích klienta, přílohu žádosti pak tvoří výpisy z katastru nemovitostí, znalecké posudky, finanční výkazy apod.),
- posouzení žádosti bankou,
- uzavření úvěrové smlouvy,
- kontrola plnění úvěrových podmínek,
- splnění závazků ze smlouvy,
- případné uplatnění sankčních a zajišťovacích prostředků.

Z obecného hlediska je možno úvěry, respektive příslušné obchody, třídit na:

- získávané (banka si opatřuje peníze, zejména nakupuje různé druhy vkladů)
- poskytované (banka úvěry poskytuje – „prodává“).

Za získávané se považují mj. uvedené následně:

Vklady na požádání jsou peníze, které si ukládá vkladatel na svůj běžný účet u peněžního ústavu a běžně je využívá ke svému hospodaření.

U úsporných vkladů se na rozdíl od vkladů na požádání vyplácí vyšší úrok. Vklad se provádí na delší období, může však být kdykoli vybrán.

Při termínovaných vkladech se sjednává pevný termín výplaty vkladu anebo výpovědní lhůta.

Jako prostředek k získání peněžních částek slouží přitom někdy i depozitní certifikáty, které vydává banka při „nákupu vkladu". Mívají kratší lhůtu splatnosti.

Bankovní obligace (dluhopisy) slouží pak k opatření dlouhodobějších zdrojů. Jde o cenný papír, který banka „prodává". Má delší dobu splatnosti.

Nákupy vkladů a uzavírání úvěrových smluv s ostatními bankami jsou též významnými zdroji financování. Peněžní prostředky pak získají banky i od centrální banky.

Poskytované úvěrové obchody lze členit na:

- krátkodobé (například kontokorentní úvěr, směnečné úvěry, ručitelské úvěry, účelové úvěry),
- střednědobé a dlouhodobé úvěry (například emisní, úvěrový úpis, hypotekární) a odkup pohledávek (factoring, forfaiting).

U factoringu jde zpravidla o odkup krátkodobých pohledávek (vč. předání faktur, vyúčtování apod.). U forfaitingu zásadně jsou nakupovány střednědobé a dlouhodobé pohledávky.

Kontokorentní úvěr je umožněn při zřízení kontokorentního účtu. Při nedostatku peněžních prostředků se přechází do debetu (záporných hodnot) a banka tímto způsobem poskytuje úvěr.

Směnečný eskontní úvěr je úvěr, kdy banka odkupuje směnky před lhůtou splatnosti. Při odkupu je odpočítáván úrok (diskont) za dobu, která zbývá do splatnosti.

Ručitelským úvěrem se banka zavazuje za svého klienta uhradit případně jeho závazek vůči třetímu subjektu.

Tzv. úvěry účelové mohou být na provozní potřeby (na zásoby, pohledávky do lhůty splatnosti apod.), úvěry účelové investiční (například na nákup strojně-technologického zařízení), popřípadě i úvěr překlenovací (na přechodný nedostatek prostředků) a další.

Hypotekární úvěry jsou poskytovány při zástavě nemovitostmi.

Vycházíme-li z jiných kritérií, můžeme rozlišovat úvěry podle stupně zajištěnosti, podle účelu apod. V bankovnictví se pak obchody, u kterých je banka věřitelem, označují za aktivní a ty obchody, u nichž je dlužníkem, se označují za pasivní. Při této terminologii, z tohoto úhlu pohledu, se pak hovoří i o „neutrálních" obchodech (např. provádění platebního styku, poradenské činnosti atd.).

Při poskytování úvěrů se vychází z následujících zásad: přímosti, účelovosti, termínovanosti, zajištěnosti, zúročitelnosti. Vzhledem k tomu, že právní úprava smlouvy o úvěru (ustanovení § 497 až 507 obchodního zákoníku) je kromě kogentního základního ustanovení (viz § 263 odst. 2 obchodního zákoníku) a jednoho dalšího kogentního ustanovení uvedeného v § 263 odst. 1 (tj. ustanovení § 499, jehož text dále označíme) dispozitivní, neplatí tyto zásady bezvýjimečně. Kogentní jsou přitom obecně i ustanovení, která předepisují písemnou formu právního úkonu (viz § 263 odst. 2 obchodního zákoníku).

Podle zásady účelovosti by měly být úvěrové prostředky použity pouze k určitým účelům, ke kterým byly poskytnuty, ovšem jen je-li to dohodnuto ve smlouvě. Účel však ve smlouvě nemusí být vždy stanoven. Úvěry tedy obecně lze, i když to nebude obvyklé (zejména to nebude obvyklé tam, kde je poskytují banky), poskytovat pro jakékoliv krytí nedostatku peněžních prostředků.

Obdobně se lze vyjádřit i k zásadě přímosti. Je-li ve smlouvě uveden konkrétní účel, k němuž má podnikatel prostředky pro sebe použít, lze je použít k tomuto účelu, tedy přímo pro potřeby podnikatele. Pokud by tomu tak nebylo, není vyloučeno, aby subjekt, který úvěrové prostředky obdrží, použil částku - zejména na základě uzavření další smlouvy o úvěru - pro subjekt další. Může být ovšem i takové smluvní ujednání, které sice neuvádí účel, ale stanoví, že dlužník musí použít peněžní prostředky výhradně pro svoji osobu.

Úvěr je splatný ve lhůtě stanovené ve smlouvě, tím se naplňuje zásada termínovanosti úvěru. Věřitel poskytuje úvěry zpra-

vidla jen na určitou dobu a dlužník je povinen vrátit úvěrové prostředky ve lhůtě splatnosti. To se týká jak celkové částky, tak i jednotlivých plateb (stanovených splátek). Za podmínek stanovených ve smlouvě mohou být případně dohodnuty bonifikace za dřívější splacení úvěru a pochopitelně i sankce za placení opožděné.

Základní ustanovení úvěrové smlouvy nehovoří o zajištění úvěru. Zejména bankovní instituce však neposkytují úvěr nezajištěný - in bianco.

Věřitel zpravidla pečlivě dbá o to, aby byl úvěr zajištěn, a realizuje tak zásadu zajištěnosti úvěru. Jde o to zajistit návratnost úvěru a limitovat případy ztrát prostředků. Zpravidla se používá zástava materiálními hodnotami, tzv. zajišťovací převody, ručení jiného subjektu apod. Zejména v bankovnictví by mělo být pravidlem dosažení co nejmenšího rizika. Často se používají zajišťovací prostředky i kumulovaně.

Jsou-li na věřitelské straně bankéři, poskytují zásadně úvěr „in bianco" (nezajištěný) velice vzácně a jen klientům o vysoké bonitě. Banky v praxi obecně poskytují úvěry za předpokladu sjednání zajišťovacích prostředků. Jejich význam se plně projevuje v situaci, kdy dlužník neplní svoje peněžité závazky vyplývající ze smlouvy o úvěru.

Cena zajištění je stanovena v závislosti na druhu zajišťovacího prostředku buď kvalifikovaným soudním znalcem (zejména u nemovitostí, které jsou předmětem zástavní smlouvy), nebo pracovníkem banky, a to obvykle dle vnitřního předpisu banky (např. ohodnocení záruk dle jejich výstavce), popř. se cena zajištění rovná účetní hodnotě předmětu zajištění (např. zásobám, které jsou předmětem smlouvy o zajišťovacím převodu vlastnického práva).

Od ceny zajištění je třeba odlišovat jistící hodnotu, což je cena zajištění snížená o určitý koeficient, který zohledňuje míru možného snížení ceny v případě realizace zajišťovacího prostředku bankou za situace neplnění závazků dlužníkem. Tento koeficient je obvykle stanoven vnitřními předpisy banky a závisí na druhu zajišťovacího prostředku, jeho kvalitě, bonitě klienta apod.

Z úvěru platí dlužník úroky. Úrokové sazby bývají odstupňovány podle různých kritérií, např. podle:

- osoby dlužníka
- druhu úvěru
- objektu úvěrování
- charakteru a délky transakce (delší období přináší vyšší rizika)
- druhu použitého zajištění atd.

Ve smluvených případech mohou být i úroky dodatečně zvyšovány (respektive snižovány) podle toho, jak dlužník plní úvěrové podmínky.

V našem právním řádu je v občanském zákoníku upravena i smlouva o půjčce, která se od smlouvy o úvěru odlišuje. Právní úprava smlouvy o úvěru je obsažena v ustanoveních § 497 až 507 obchodního zákoníku.

Aby se mohla použít tato ustanovení smlouvy o úvěru, musí konkrétní smlouva zahrnovat podstatné části smlouvy stanovené v základním ustanovení. Podle základního ustanovení se smlouvou o úvěru zavazuje věřitel, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.

Toto ustanovení má pouze jediný odstavec. Případný druhý odstavec, který by určoval písemnou formu této smlouvy, není zařazen. To znamená, že smlouva o úvěru může mít i ústní formu. V praxi tomu však tak nebývá.

Speciální podmínky jsou stanoveny pro smlouvy, ve kterých se sjednává spotřebitelský úvěr; je to i písemná forma.

Současně platí podle ustanovení § 262 odst. 4, že ve vztazích podle § 261 nebo podřízených obchodnímu zákoníku dohodou podle odstavce 1 se použijí, nevyplývá-li z tohoto zákona nebo ze zvláštních právních předpisů něco jiného, ustanovení této části na obě strany; ustanovení občanského zákoníku nebo zvláštních právních předpisů o spotřebitelských smlouvách, adhezních smlouvách, zneužívajících klauzulích a jiná ustanovení směřující k ochraně spotřebitele je však třeba použít vždy, je-li to ve prospěch smluvní strany, která není podnikatelem. Smluvní strana, která není podnikatelem, nese odpovědnost za porušení povinností z těchto vztahů podle občanského zákoníku a na její společné závazky se použijí ustanovení občanského zákoníku.

Smlouva o úvěru se od smlouvy o půjčce liší. U smlouvy o půjčce není podstatnou náležitostí smlouvy sjednání úroků. Smlouva o půjčce není konsensuální povahy, ale je reálným kontraktem. To znamená, že vznik smlouvy o půjčce předpokládá nejen dohodu stran, ale i skutečné odevzdání předmětu půjčky. Předmětem půjčky pak nemusí být jen peněžní prostředky, ale i jiné věci určené druhově.

Podstatnými částmi smlouvy o úvěru jsou:

- určení věřitele a dlužníka,
- určení částky nebo limitu úvěru ve stanovené měně,
- závazek věřitele poskytnout peněžní prostředky,
- závazek dlužníka k vrácení částky úvěru a zaplacení úroku.

Předmětem jsou peněžní prostředky ve stanovené měně. Smlouva je uzavřena dohodou o poskytnutí peněžních prostředků, a nikoli faktickým poskytnutím těchto prostředků.

Při restriktivním výkladu bychom mohli požadovat jejich poskytnutí jenom jako předání (dare). Lze však jistě připustit extenzivní výklad, podle něhož poskytnutí může mít i podobu převodu na účet nebo zaplacení faktury za dlužníka.

Přestože zákon označuje smluvní strany za věřitele a dlužníka, poukazuje se v odborné literatuře správně na skutečnost, že je úvěrová smlouva smlouvou synallagmatickou a obě strany jsou vlastně dlužníky i věřiteli navzájem.

Strany si mohou určit peněžní prostředky, jež jsou předmětem smlouvy, i v jiné než české měně, pokud to není v rozporu s devizovými předpisy. Pokud se strany nedohodnou jinak, je dlužník povinen vrátit peněžní prostředky v měně, v níž mu byly poskytnuty, a v téže měně platit úroky.

Banky mohou obchodovat devizovými hodnotami nebo poskytovat peněžní služby bez devizové licence i devizového povolení. Ze současné právní úpravy tedy pro banky nevyplývá žádné omezení pro poskytování úvěrů v cizí měně.

Přitom je možné sjednat splácení finančního úvěru v odlišné měně a nejedná se o směnu devizových hodnot, pokud má smlouva písemnou formu.

Cizoměnové úvěry byly dříve nejčastěji poskytovány v amerických dolarech a německých markách; dnes se používá amerických dolarů a EUR. Úroky u cizoměnových úvěrů bývaly zpravidla nižší než u úvěrů čerpaných v tuzemské měně (dnes dochází k postupnému vyrovnávání) a jejich výše se odvíjí od referenčních úrokových sazeb na zahraničních mezibankovních trzích, např. v Londýně, kde je pravidelně vyhlašována úroková sazba LIBOR (LONDON INTER-BANK OFFERED RATE), nebo ve Frankfurtu, kde je vyhlašována, taktéž pravidelně, úroková sazba FIBOR (FRANKFURT INTER-BANK OFFERED RATE).

V případě, že dlužník neinkasuje peněžní prostředky v cizí měně, nese kursová rizika vyplývající ze vzájemného poměru zahraniční a tuzemské měny, a to zejména u dlouhodobých úvěrů.

Kogentní ustanovení § 499 obchodního zákoníku - uvedené v § 263 - určuje: „Za sjednání závazku věřitele poskytnout na požádání peněžní prostředky lze sjednat úplatu, jestliže poskytování úvěru je předmětem podnikání věřitele."

Protože jsou ostatní ustanovení obchodního zákoníku (kromě základního ustanovení) pro tento smluvní typ dispozitivní, velmi záleží na smluvním ujednání. Široce se i zde uplatňuje zásada smluvní volnosti.

Věřitelem ve smlouvě o úvěru může být banka, nebo jiný subjekt. Dlužníkem pak může být jakýkoliv subjekt.

Smlouvu o úvěru řadíme mezi tzv. absolutní (typové) obchody. Tyto smlouvy se totiž podle § 261 odst. 3 obchodního zákoníku řídí obchodním zákoníkem bez ohledu na povahu účastníků (nemusí to být podnikatelé, kteří by byli při vzniku závazku v podnikatelském vztahu, ani podnikatelé obecně). Rozdíl mezi věřiteli spočívá jen v tom, že pouze ti, jejichž předmětem činnosti je poskytování úvěru, mohou za převzetí závazku sjednat úplatu.

Poskytování úvěru může dnes být „předmětem činnosti" zejména bank, popř. jiných peněžních ústavů, např. družstevních záložen. Dalšími subjekty majícími v „předmětu činnosti" poskytování úvěru mohou být i subjekty, které k této činnosti získaly živnostenské oprávnění.

Dlužník je oprávněn uplatnit nárok na poskytnutí peněžních prostředků v době stanovené ve smlouvě.

Je-li tato doba stanovena, není oprávněná ta žádost, která je podaná před počátkem této doby nebo po jejím skončení.

Není-li tato doba ve smlouvě stanovena, může dlužník nárok uplatnit, dokud poskytnutí úvěru některá strana nevypoví. Není-li tedy doba ve smlouvě stanovena, může dlužník uplatňovat nárok již od okamžiku uzavření smlouvy až do doby výpovědi.

Nestanoví-li smlouva jinou výpovědní lhůtu, může poskytnutí úvěru vypovědět dlužník s okamžitou účinností a věřitel ke konci kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byla výpověď doručena dlužníku. To se týká i smluv uzavřených na dobu určitou.

Věřitel je povinen dlužníku peněžní prostředky poskytnout, jestliže byl o to dlužníkem v souladu se smlouvou požádán, a to v době stanovené v požadavku, jinak bez zbytečného odkladu.

Sjednání doby, kdy má dojít k poskytnutí úvěrové sumy, a sjednání data splatnosti dluhu není podmínkou platnosti smlouvy. Bankovní praxe však věnuje těmto otázkám značnou pozornost, stejně tak i dalším otázkám, které zákon nepředepisuje, zejména ujednáním zajišťovacím a sankčním.

Stanoví-li smlouva, že úvěr lze použít pouze k určitému účelu, může věřitel omezit poskytnutí peněžních prostředků pouze na plnění závazků dlužníka převzatých v souvislosti s tímto účelem.

Od doby poskytnutí peněžních prostředků je dlužník povinen platit z nich úroky ve sjednané výši, jinak v nejvyšší přípustné výši stanovené zákonem nebo na základě zákona (v současné době není žádná úprava, která by stanovila nejvyšší přípustné úroky; je však nutno respektovat dobré mravy a poctivý obchodní styk).

Nejsou-li úroky stanoveny, je dlužník povinen platit obvyklé úroky požadované za úvěry, které poskytují banky v místě sídla dlužníka v době uzavření smlouvy.

Přednost je třeba dát úpravě výše úroků ve smlouvě. Pokud tomu tak není, měl by být zřejmě za rozhodující vzat úrok, který se výrazněji neodchyluje od úroků bank v místě sídla dlužníka, a to v době uzavření smlouvy (viz § 502 obchodního zákoníku). Tento úrok se však nemusí zjišťovat jednoduchým způsobem a mohou být činěny pokusy o zpochybnění jeho výše.

Sazby bank se v některých případech odvíjí od sazeb vyhlašovaných ČNB. Jedná se zejména o sazbu diskontní, za kterou jsou poskytovány úvěry komerčním bankám a státu Českou národní bankou. Změna diskontní sazby má signální efekt. Komerční banky začasté reagují na změnu diskontní sazby změnou úroků z úvěru, resp. vkladů.

Mnoho bank uzavírá úvěrové smlouvy s klienty ve vazbě na svou základní sazbu pro poskytování úvěrů (nazvanou např. základní zápůjční sazba, referenční sazba apod.), jejíž změna nemá sice přímou vazbu na změnu diskontní sazby ČNB (podle některých obchodních podmínek tuto vazbu mít může), neboť základní sazbu si stanovuje a vyhlašuje každá banka sama, přesto však dochází k realizaci signální funkce změny diskontní sazby.

Úrok mívá obvykle dvě komponenty a sestává ze:
- základní - referenční sazby, vázané na PRIBOR nebo LIBOR (anebo EURIBOR)
- marže banky.

Marže banky vyjadřuje ocenění bonity klienta a podstupované riziko. Tato konstrukce úroku platí pro termínované úvěry.

Konstrukce pro kontokorent není shodná, neboť se musí vzít v úvahu i možnost okamžité disponibility finančních prostředků; úroky jsou proto vyšší.

(Banky současně stanoví i poplatky, např. za ručitelské úvěry či „linky na akreditivy“. Ty jsou pak vyjadřované závazkovou provizí - tzv. commitment fee.)

V pochybnostech se má za to, že sjednaná výše úroků se týká doby jednoho roku. Mohlo by však dojít k realizaci bankovních obchodních zvyklostí (viz § 264 odst. 2 obchodního zákoníku). Přitom podle bankovních obchodních zvyklostí se počítá rok jako 360 dnů.

Závazek platit úroky pro úvěry splatné do doby jednoho roku je splatný spolu se závazkem vrátit použité peněžní prostředky. Jestliže lhůta pro vrácení poskytnutých peněžních prostředků je delší než rok, jsou úroky splatné koncem každého kalendářního roku. V době, kdy má být vrácen zbytek poskytnutých peněžních prostředků, jsou splatny i úroky, které se ho týkají.

Mají-li být poskytnuté peněžní prostředky vráceny ve splátkách, jsou v den splatnosti každé splátky splatné i úroky z této splátky.

Jak jsme již uvedli, kromě základního a jednoho dalšího kogentního ustanovení platí pro tento smluvní typ ostatní text obchodního zákoníku podpůrně, není-li stranami dohodnuto jinak. To se týká i možnosti dlužníka vrátit poskytnuté peněžní prostředky dříve. Není-li dohodnuto jinak, je dlužník oprávněn vrátit poskytnuté peněžní prostředky před dobou stanovenou ve smlouvě. Úroky je pak povinen zaplatit jen za dobu od poskytnutí do vrácení peněžních prostředků. Doba splatnosti závazku je tedy stanovena ve prospěch dlužníka.

Vzhledem k dispozitivnosti textu zákona se však ustanovení o placení úroků jen do dřívějšího vrácení peněz v bankovní praxi téměř neuplatňuje. Smluvní ujednání méně příznivější než text zákona se přitom odůvodňuje možnými ztrátami při náhradním umístění volných prostředků.

Nepůjde-li o případ dřívějšího vrácení, je dlužník povinen vrátit poskytnuté peněžní prostředky ve sjednané lhůtě, jinak do jednoho měsíce ode dne, kdy byl o jejich vrácení věřitelem požádán. Lhůta „do jednoho měsíce“ se tedy uplatní, jen nebude-li sjednána lhůta jiná.

Zanikne-li nebo zhorší-li se za trvání smlouvy zajištění závazku vrátit poskytnuté peněžní prostředky, je dlužník povinen doplnit zajištění na původní rozsah.

Jestliže tak dlužník neučiní v přiměřené lhůtě, může věřitel od smlouvy odstoupit a požadovat, aby dlužník vrátil dlužnou částku s úroky (viz § 505).

Zde stanovené odstoupení je speciální a bylo zákonem č. 370/2000 Sb., tj. harmonizační novelou, doplněno textem: Odstoupení věřitele od smlouvy nemá vliv na zajištění závazků z této smlouvy.

Je-li dlužník, podle § 506 obchodního zákoníku, v prodlení s vrácením více než dvou splátek nebo jedné splátky po dobu delší než tři měsíce, je věřitel oprávněn od smlouvy odstoupit a požadovat, aby dlužník vrátil dlužnou částku s úroky. Toto ustanovení je rovněž speciálním ustanovením k možnostem odstoupení od smlouvy, které jsou stanoveny obecně ustanoveními § 344 a následujícími obchodního zákoníku. Toto ustanovení bylo harmonizační novelou doplněno stejným textem jako § 505.

Dále je určeno, že mají-li být poskytnuté peněžní prostředky podle smlouvy použity dlužníkem pouze k určitému účelu (§ 507) a dlužník je použije k účelu jinému nebo jestliže jejich použití k smluvenému účelu je nemožné, je věřitel oprávněn od smlouvy odstoupit a požadovat, aby dlužník vrátil bez zbytečného odkladu použité a nevrácené prostředky s úroky. I zde je, k obecné úpravě, speciální možnost odstoupení od smlouvy. I toto ustanovení bylo harmonizační novelou doplněno stejným textem jako § 505.

V praxi žel často dochází k situaci, kdy dlužník ze smlouvy o úvěru nesplnil svůj závazek vrátit peněžní prostředky a zaplatit úroky. Zájmem věřitele je mít pro takovéto případy sjednáno vhodné smluvní řešení. Obsahem příslušného ustanovení smlouvy by byla mj. specifikace aktuální dlužné částky, která by se skládala jednak z částky představující nevrácené peněžní prostředky (jistinu), a jednak z částky nezaplacených úroků.

Další smluvní ustanovení by určovalo ukončení úročení podle úvěrové smlouvy ke dni splatnosti poslední splátky dlužníka. Věřitel by však ode dne následujícího po dni ukončení úročení a ukončení smluvního vztahu požadoval úrok podle zákona ze součtu nevrácených peněžních prostředků (jistiny) a nezaplacených úroků.

Ze strany dlužníků však byly vyjadřovány pochyby o legálnosti tohoto postupu. Považujeme proto za vhodné se k tomuto problému vyjádřit, a to shodně, jak jsme to již učinili dříve.

Vzhledem k dispozitivnosti právní úpravy (s výjimkou kogentních ustanovení) se domníváme, že je možno ve smlouvě stanovit, že ke stanovenému datu, pokud dlužník neplní svoje povinnosti, dojde k ukončení smluvního vztahu a určí se nová celková dlužná částka skládající se z peněžních prostředků, které nebyly vráceny, a z úroků. Celkovou novou dlužnou částku je povinen dlužník vrátit. Pokud by tak neučinil, je možno podle našeho názoru oprávněně částku úročit.

Postavení věřitele mohou přitom posílit i některá řešení, která nejsou v právní úpravě řazena mezi právní zajišťovací instituty, postavení věřitele však posilují (např. sjednání pojištění).

II. K právní úpravě v novém občanském zákoníku

Nový občanský zákoník (NOZ) věnuje nadepsané problematice šest paragrafových ustanovení pod společným nadpisem Úvěr.

Základní ustanovení určuje, že smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky. Základní ustanovení tedy uvádí podstatné náležitosti fakticky shodně s tím, jak jsou dnes určené podstatné části v dnešním obchodním zákoníku, jen jinak definuje subjekty smlouvy. Písemná forma není předepsaná.

Obdobné dnešní obchodněprávní úpravě je i ustanovení o tom, že úvěrovaný vrátí úvěrujícímu peněžní prostředky v měně, ve které mu byly poskytnuty. V téže měně platí i úroky.

Úvěrovaný může uplatnit právo na poskytnutí peněz ve lhůtě určené ve smlouvě. Není-li tato lhůta sjednána, může právo uplatnit, dokud závazek ze smlouvy trvá. Úvěrující pak poskytne úvěrovanému peněžní prostředky na jeho žádost v době určené v žádosti, pokud úvěrovaný neurčí v žádosti dobu, budou poskytnuty bez zbytečného odkladu.

Co se týká zásad úvěrování, zde oproti obchodnímu zákoníku nedochází k podstatné změně. Zásadně platí to, co o nich bylo řečeno vč. naplňování zásady účelovosti a přímosti.

NOZ totiž určuje, že váže-li smlouva poskytnutí úvěru jen na určitý účel, může úvěrující omezit poskytnutí peněz pouze na plnění povinností úvěrovaného vzniklých v souvislosti s tímto účelem.

Mají-li být peněžní prostředky použity podle smlouvy pouze na určitý účel a úvěrovaný je použije jinak, může úvěrující od smlouvy odstoupit a požadovat, aby úvěrovaný bez zbytečného odkladu vrátil to, co od něho získal i s úroky. To pak platí i tehdy, je-li použití peněz ke smluvenému účelu nemožné.

Úvěrovaný může vrátit peněžní prostředky i před smluvenou dobou. Úroky pak podle NOZ zaplatí jen za dobu poskytnutí do vrácení peněžních prostředků. Obecně pak úvěrovaný vrátí poskytnuté peněžní prostředky v dohodnuté době, jinak do měsíce ode dne, kdy byl o vrácení požádán.

Jak je zřejmé, právní úprava obsahuje základní otázky a ponechává široký prostor pro individuální smluvní řešení.

III. Úvěrová smlouva v praxi soudního exekutora

Úvěrová smlouva je v rovině ekonomické jedním z prostředků dělby majetku ve společnosti, zatímco jedni mají přebytečné prostředky, druzí takové postrádají. Každá ze stran pak hledá co nejvýhodnější způsob distribuce prostředků. Právní regulace pak odráží snahu vyrovnat šance stran na uskutečnění jejich cílů. Právo nereguluje to, v čem tkví společenská nerovnost stran, ale možnosti uspokojení jejich různých potřeb.

Soudní exekutor se se stranami smlouvy zpravidla setkává až ve fázi, kdy ani nalézací řízení nevedlo ke splnění dluhu z úvěrové smlouvy. Exekuční řízení má být druhem sankčního řízení, má donucující povahu a dlužníka stíhá rovněž povinnost uhradit náklady exekuce. Pokud by exekuční řízení sankční povahu postrádalo, bylo by otázkou, zda se procesní úprava nesnaží narovnat společenskou nerovnost stran, ze které smluvní institut úvěrové smlouvy fakticky vychází.

V této části článku budou rozebrány činnosti soudního exekutora, při kterých se v praxi nejčastěji setkáváme s úvěrovou smlouvou. V závěru budou v tomto smyslu představeny připravované změny v právní úpravě. Tam, kde jsou citovány jednotlivá ustanovení občanského soudního řádu, je tak činěno s ohledem na to, že exekuční řád pro jednotlivé způsoby provedení exekuce a postup soudního exekutora v exekučním řízení stanoví jejich přiměřené použití.

1. Věci movité

Se smluvním institutem úvěrové smlouvy se setkáme nejčastěji v souvislosti s ověřováním způsobu nabytí movitých věcí,

typicky vozidel. Povinný je často přesvědčen, že vozidlo mu nepatří, protože na něj teprve splácí nebo neodlišuje smlouvu úvěrovou od smlouvy leasingové. Soudnímu exekutorovi je naopak z obsahu exekučního spisu známo, že vlastníkem vozidla je dle výpisu z centrálního registru vozidel povinný. Je-li pak zkoumán způsob nabytí vozidla, je často předložena smlouva kupní a úvěrová, aniž by to otřáslo přesvědčením povinného, že „nemůže být vlastníkem věci, kterou splácí". Předložení samotné úvěrové smlouvy pak nevypovídá nic o tom, že vozidlo dlužníkovi nepatří či patřit nemůže, není proto důvodu pro vyškrtnutí věci ze soupisu dle ust. § 68 odst 3 ex. řádu, jak se povinní mylně domnívají.

Od nelehkého postavení povinného, který je vlastníkem věci a o vlastnictví může exekuční dražbou přijít nehledě na to, jakou část úvěru má či nemá splacenu, se přesouváme k postavení úvěrového věřitele při soupisu a dražbě movitých věcí. Pokud je úvěrový věřitel současně věřitelem zástavním či osobou oprávněnou za zadržovacího práva nebo zajišťovacího převodu práva a věc povinného, která je předmětem zajištění, má u sebe, má zákonnou povinnost věc k soupisu vydat. Tím se jeho postavení dle ust. § 326 odst. 3 o. s. ř. odlišuje od osob, které sice mají věc povinného u sebe, ale povinnost vydat věc k soupisu stanovenu nemají (§ 326 odst. 2 o. s. ř.) .

Osoba povinná věc vydat má být zvlášť upozorněna na možnost domáhat se uspokojení zajištěných či vykonatelných pohledávek z výtěžku dražby věci po jejím odevzdání a soupisu. Jinak by informaci o možnosti přihlásit své pohledávky k uspokojení získal úvěrový věřitel stejně jako jiní věřitelé z oznámení o dražebním roku.

Výtěžek dražby movitých věcí se po srážce nákladů prodeje (zde nákladů soudního exekutora spojených s dražbou věci) vyplatí tam, kde se přihlásilo více věřitelů, nejprve věřiteli s pohledávkou zajištěnou zadržovacím právem, pak rozhoduje pořadí dle ust. § 332 o. s. ř. V případě přihlášených úvěrových věřitelů se zajištěnými pohledávkami jsou rozhodnými pro pořadí uspokojení den vzniku zajišťovacího převodu práva nebo zástavního práva, jinak (pohledávky nejsou zajištěny nebo zajištění vzniklo později) den, kdy došla přihláška věřitele či den podání návrhu na nařízení exekuce.

Vraťme se ještě k jednomu z pravidelných zajišťovacích institutů sjednávaných v rámci úvěrových smluv, a to zajišťovacímu převodu práva. Dle ust. § 553 obč. zák. lze splnění závazku zajistit převodem práva dlužníka ve prospěch věřitele na základě písemné smlouvy o zajišťovacím převodu práva. Je-li smluven zajišťovací převod práva, nebraní tento zajišťující prostředek provedení dražby předmětu zajištění (srov. R 104/1952). V praxi se pak jen málokdy setkáme s platně dohodnutým zajišťovacím převodem. Převod práva bývá často sjednán až pro případ prodlení dlužníka se zaplacením úvěrové splátky či splátek, tedy s odkládací podmínkou, naopak platné ujednání předpokládá, že právo je postoupeno s rozvazovací podmínkou, že závazek takto zajištěný bude splněn. Judikatura pak dospěla k závěrům, že neplatná bude i dohoda o zpětném převodu práva po splnění závazku (tzv. fiduciární převod práva). Po splnění závazku by se dlužníkovi právo neobnovilo, vznikl by pouze nárok na převedení práva proti věřiteli. Pokud se strany nedohodly na tom, jak se vypořádají v případě, že nedojde ke splnění pohledávky, bude i taková smlouva o zajišťovacím převodu práva absolutně neplatná pro svou neurčitost, neboť současná právní úprava při absenci smluvního ujednání odpověď na to, jakým způsobem nesplnění závazek vypořádat nedává (srov. NS 31 Odo 495/2006, R 45/2009).

Úvěroví věřitelé jsou bezpochyby subjekty, které mohou mít znalosti zejména o movitém majetku povinného. Soudní exekutor může z úvěrové smlouvy zjistit, k jakému účelu měly být prostředky použity, jaký majetek povinný na základě jejího uzavření získal, jak byla pohledávka zajištěna. Úvěroví věřitelé by proto měli spadat pod součinnostní subjekty dle ust. § 33 a násl. ex. řádu, tedy subjekty povinné poskytnout soudnímu exekutorovi informace o majetku povinného. K rozptýlení pochybností lze zmínit judikát Městského soudu v Praze č. j. 16 Co 1/2011-268 ze dne 17. 1. 2011. Soud zde konstatoval povinnost leasingové společnosti zodpovědět součinnostní dotaz soudního exekutora, neboť společnosti jsou známy informace o potencionální majetku povinného. Tím spíše bude možné oslovovat i společnosti úvěrové, v praxi zejména tehdy bude-li potřeba došetřit konkrétní informace k zjištěnému majetku povinného. Při nesplnění povinnosti poskytnout součinnost pak lze dle ust. § 34 odst. 3 ex. řádu uložit pořádkovou pokutu, o jejímž uložení rozhoduje přímo soudní exekutor.

2. Věci nemovité

S úvěrovou smlouvou se dále setkáváme rovněž při realizaci dražby nemovitých věcí, pravidelně bývá úvěrový věřitel obesílán dražební vyhláškou tak, aby mohl přihlásit svou pohledávku k uspokojení z rozvrhu výtěžku dražby. Soudní exekutor existenci úvěrového věřitele nejčastěji zjistí díky zajištění pohledávky zástavním právem zapsaným na listu vlastnictví předmětu dražby. K obeslání věřitele by však mělo dojít i v případě, že věřitel bude zjištěn i jiným způsobem (např. na základě sdělení povinného). Ačkoliv se nejedná o povinnost stanovenou zákonem (ust. § 336c odst. 1 o. s. ř. specifikuje taxativně obesílané subjekty), vyplývá potřeba informovat věřitele z účelu dražby, kterým je uspokojení co nejširšího okruhu věřitelů povinného z výtěžku v rámci věřitelských skupin a pořadí v nich (§ 337c o. s. ř.) .

Pohledávkami, které mohou být z rozdělované podstaty uspokojovány, jsou pohledávky zajištěné zástavním právem na předmětu dražby a pohledávky vykonatelné, soudní exekutor tedy zkoumá právě tyto skutečnosti z listin předkládaných věřiteli či z obsahu exekučního spisu. Stran výše přihlášené pohledávky je vycházeno z tvrzení věřitele, k přihláškám postrádajícím uvedení výše pohledávky nelze přihlížet. Účastníci rozvrhu, a to i před samotným jednáním, však mohou popírat pohledávky co do pravosti, výše, zařazení do skupiny či určení

pořadí v ní a do obsahu exekučního spisu dokládat listiny, které by věřitelem tvrzený nárok zcela či zčásti popírali.

Úvěrový věřitel má zpravidla pohledávku zajištěnu zástavním právem, bývá proto uspokojován ve třetí věřitelské skupině dle ust. § 337c odst. 1 písm. c) o. s. ř. Jinak by náležel až do poslední šesté věřitelské skupiny, prokázal-li by vykonatelnost své pohledávky. Okrajově se pak lze setkat s tím, že bychom úvěrového věřitele mohli zařadit do skupiny druhé, kam náleží pohledávky z hypotečních úvěrů sloužící ke krytí jmenovité hodnoty hypotečních zástavních listů. Pořadí ve věřitelských skupinách pak určuje nejen úprava obsažená v občanském soudním řádu, ale také úpravy obsažené ve zvláštních zákonech.

Zatímco úvěry, z nichž byl pořízen předmět dražby, mají na listu vlastnictví zapsána typicky smluvní zástavní práva a těžko si lze představit, že by tito věřitelé doložili lepší pořadí ve třetí skupině, nežli dle dne vzniku smluvního zástavního práva, věřitelé běžných (spotřebitelských) úvěrů mají zajištění zřizována nejčastěji až v rámci exekuce jejich pohledávek (do 31. 10. 2009 věřitelé mohli pro své pohledávky navrhnout zřízení soudcovského zástavního práva soudem, po tomto datu v exekucích vedených soudními exekutory lze zřizovat exekutorské zástavní právo i bez návrhu věřitele). Pořadí ve skupině třetí by u soudcovského zástavního práva určoval den podání návrhu na jeho zřízení soudu, u exekutorského zástavního práva je rozhodující den doručení příkazu příslušnému katastrálnímu pracovišti. Vzhledem k mládí exekutorského zástavního práva může být pořadí takto zajištěného věřitele ve skupině třetí dáno rovněž datem podání přihlášky (věřitelé přihlásili pohledávky na základě vykonatelného exekučního titulu a zajištění vzniklo později) nebo dle ust. § 15 z. č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí dnem podání návrhu na nařízení exekuce či výkonu rozhodnutí (věřitel má v jiném řízení postavení oprávněného a může doložit den podání návrhu a trvání exekuce či výkonu rozhodnutí, které předchází dnu podání přihlášky a dni rozhodnému dle zajištění).

Přítomnost úvěrových věřitelů při rozvrhu výtěžku dražby však není jedinou oblastí, kde se můžeme setkat se smlouvou o úvěru. Prostředky, za něž vydražitel pořídil předmět dražby, mohou pocházet z úvěru poskytovaného zejména bankovními subjekty, které vyžadují zřízení zástavního práva na nemovitostech. Vzhledem k zvláštnostem nabytí vlastnictví v exekuční dražbě však úvěrování není bez komplikací. Vydražitel se vlastníkem sice stává ke dni vydání usnesení o příklepu, ale až za současného splnění dvou podmínek: nabytí právní moci usnesení o příklepu a doplacení nejvyššího podání (§ 336l odst. 2 o. s. ř.). A poté, i když je jako nový vlastník zaznamenán na listu vlastnictví předmětu dražby, stále zde mohou být evidována zástavní práva věřitelů povinného.

V praxi se pak vydražitel na soudního exekutora obrací s tím, aby co nejrychleji proběhla fáze rozvrhu výtěžku dražby (rozdělení rozvrhované podstaty). Za současné právní úpravy se však neobejdeme bez nařízení rozvrhového jednání před vydáním samotného usnesení o rozvrhu, které nezbytně musí vstoupit v právní moci tak, aby ze zákona zástavní práva zanikla a mohla být z listu vlastnictví vymazána. Vydražitelé proto musí počítat s těmito časovými souvislostmi procesu dražby a právy dalších účastníků řízení, kteří mají možnost se proti vydávaným usnesením odvolat. Ostatně to je v exekuční dražbě vykoupeno zejména tím, že nejnižší podání nezačíná na ceně obvyklé určené znalcem, ale na 2/3, případně na 1/2 obvyklé ceny v rámci další dražby.

3. Manželé jako dlužníci z úvěrové smlouvy

Pro výkon rozhodnutí a exekuci je z hlediska postihu majetku výlučného jednoho z manželů nebo spadajícího do společného jmění manželů důležité, zda byla nařízena proti oběma manželům nebo zda byla nařízena jen proti jednomu z nich (takto zní exekuční titul či takto oprávněný exekuci nařídit navrhl). Byla-li exekuce nařízena jen proti jednomu z manželů, postihnout bude možné pouze jeho majetek výlučný a majetek ve společném jmění manželů, ten však jen za podmínky, že dluh vznikl za trvání manželství. To, zda dluh vznikl za trvání manželství, soudní exekutor při vydání exekučního příkazu postihujícího majetek ve společném jmění manželů obdobně jako soud při nařízení výkonu rozhodnutí nezkoumá , je na povinném či manželovi, jehož účastenství v řízení vzniká v rozsahu postiženého majetku společného jmění manželů přímo ze zákona, aby se postihu bránil. Za stávající právní úpravy není možné postihnout mzdu či jiný příjem, účet, pohledávku či jiné majetkové právo manžela povinného.

Závazky z úvěrových smluv, které byly uzavřeny byť i jedním z manželů za trvání manželství budou náležet do závazků společného jmění, pokud v řízení nalézacím nebude zjištěno, že se závazek týkal pouze majetku ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů nebo že závazek převzatý jedním z manželů bez souhlasu druhého přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů (§ 143 písm. b) obč. zák.). Za závazky náležející do společného jmění manželů pak budou manželé odpovídat společně a nerozdílně (§ 145 odst. 3 obč. zák.). Toliko k závěrům právní teorie (srov. např. Dvořák, J.: Majetkové společenství manželů, Praha, ASPI Publishing, 2004) a judikatury , která předchází rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia NS 31 Odo 677/2005 ze dne 12. 9. 2007. Rozhodnutí velkého senátu totiž dalo přednost právní jistotě smluvního ujednání v tom, kdo se k závazku, zde jmenovitě závazku z úvěrové smlouvy, zavázal. Tento právní výklad pak velký senát zkoumal i z hlediska úmyslu zákonodárce, kterým nemohlo být to, aby z každého individuálního závazku založeného jedním z manželů se stával závazek společný, vynutitelný i proti tomu z manželů, který smlouvu neuzavřel. Pak by bylo nadbytečné hovořit v ust. § 143 odst. 1 písm. b) obč. zák. o tom, že jsou zde i závazky vzniklé oběma manželům společně. Teleologický výklad ustanovení pak nedovoluje prolomit princip autonomie vůle smluvních stran,

neboť zákon stranám nemůže vnutit další smluvní subjekt. Pro věřitele nevítaným důsledkem by pak podle soudu mohlo být i to, že manžel, který smlouvu neuzavřel, by například žádal o poskytnutí úvěru. Splnění závazku náležejícího do společného jmění manželů sjednaného jedním z nich, se tak věřitel nemůže v nalézacím řízení domoci na druhém z manželů. Dle soudu tato interpretace vyhovuje i dopadům v exekučním řízení, neboť postih výlučného majetku manžela, který smlouvu neuzavřel, bude vyloučen, zároveň procesní předpisy umožňují postih společného jmění manželů. V tomto světle se pak uplatní i starší judikatura (např. R 57/1970, rozhodnutí Vrchního soudu v Praze 5 Cm 604/94 ze dne 26. 10. 1995), podle které v případě závazku z úvěrové smlouvy (obdobně u smlouvy o půjčce), kterou za trvání manželství jako dlužníci uzavřeli oba manželé, odpovídají věřiteli stejně jako jiní dlužníci společně a nerozdílně jen v případě, že to bylo dohodnuto nebo právním předpisem stanoveno.

Z pohledu soudního exekutora stále platí, že rozhodující bude jedině to, jak byla exekuce nařízena, odtud vzejde primární okruh účastníků řízení a rozsah jejich odpovědnosti za splnění dluhu.

4. Úvěrové smlouva a další činnost soudního exekutora

S úvěrovými smlouvami se setkáváme nejen v exekuční činnosti soudního exekutora, ale také v jeho tzv. další činnosti. Především při sepisování exekutorských zápisů se svolením k vykonatelnosti je nezbytná znalost toho smluvního instrumentu, neboť soudní exekutor je povinen dbát na to, aby obsah zápisu byl v souladu s právními předpisy. Má vůči stranám povinnost poučovací a neměl by do zápisu pojmout dohody stran neplatné (resp. pro rozpor se zásadou poctivého obchodního styku nepožívající právní ochrany) či jejich neplatně sjednané části. V případě úvěrové smlouvy se dostáváme zejména k posuzování toho, jaká výše úroku byla mezi stranami sjednána. Úrok sjednaný v rozporu s dobrými mravy nebo zásadou poctivého obchodního styku nelze v zápisu zohlednit (podobně úrok by soud nemohl v případě svého rozhodování vůbec přiznat, nemohl by na rozdíl od smluvní pokuty v režimu obchodněprávním přistoupit k moderaci výše úroku). V souladu s judikaturou se bude jako nepřípustný tzv. lichvářský jevit úrok podstatně převyšující úrokovou míru úvěrů poskytovaných bankami v rozhodném období. Taková ujednání by byla neplatná po rozpor s dobrými mravy či dokonce pro rozpor se zákonem, byla-li by naplněna skutková podstata trestného činu lichvy (srov. NS 21 Cdo 1484/2004 ze dne 15. 12. 2004, k podstatnému překročení NS 33 Odo 234/2005 ze dne 24. 1. 2007).

Problematika úvěrové smlouvy, byl-li již v rámci tohoto závazku vydán exekuční titul či jedná-li se o souvislost s exekuční a další činností se může týkat i právní pomoci, kterou je soudní exekutor oprávněn poskytovat oprávněnému nebo povinnému (§ 74 odst. 1 písm. a) ex. řádu) a dále pak v návaznosti na vedení exekučního, soudního či jiného řízení i úschovy prováděné soudním exekutorem (dle § 75 ex. řádu se nejedná o úschovu soluční, nicméně například v návaznosti vkladové řízení smluvního zástavního práva by byl soudní exekutor oprávněn vydat z úschovy částku představující úvěr apod.).

Úvěrový věřitel by naopak nemohl v případě, že pohledávku má zajištěnu zástavním právem na majetku dlužníka bez dalšího žádat jeho zpeněžení formou dražby prováděné soudním exekutorem v rámci jeho další činnosti přiměřeně podle exekučního a občanského soudního řádu (§ 76 odst. 2 ex. řádu). Dle ust. § 165a odst. 1 obč. zák. lze totiž zpeněžení zástavy provést jen veřejnou dražbou či soudním prodejem zástavy. O provedení dražby v rámci další činnosti soudního exekutora může žádat jednak vlastník movité či nemovité věci a osoba oprávněná takto s věcí disponovat ze zákona či na základě smlouvy. Úvěrový věřitel by proto musel předložit smlouvu, která ho k dispozici prodejem věci opravňuje, když zákon mu umožňuje využít pouze jmenované způsoby zpeněžení zástavy.

5. Připravovaná právní úprava a nová právní úprava obsažená v NOZ

Připravovanou právní úpravou je očekávaná novela občanského soudního a exekučního řádu (a dalších souvisejících předpisů), která byla pod senátním tiskem č. 375 aktuálně vrácena s pozměňovacími návrhy na půdu Poslanecké sněmovny ČR.

Soudní výkon se nadále bude moci týkat jen vymezených rozhodnutí, např. o výchově nezletilých dětí, vykázání ze společného obydlí, cizích rozhodnutí. Úvěroví věřitelé tak budou zcela typicky (jako je tomu statisticky vzato doposud) řešit vymožení svých pohledávek cestou exekuce vedené soudním exekutorem.

Jsou zaváděny některé nové způsoby provedení exekuce: prodej pohledávky, prodej majetkového práva, správa nemovitostí a podniku, v exekučním řízení pak pozastavení řidičského oprávnění. Tento způsob provedení má být využitelný jen pro vymáhání dluhu na výživném.

Připravovaná novela (účinnost je zatím stanovena na 1. 1. 2013) nemá dopadat na řízení zahájená před její účinností. Možné střety provádění podle nové a staré úpravy však nejsou v úplnosti řešeny, například není zřejmé, zda bude mít přednost postih obchodního podílu jeho zrušením po staru nebo prodejem po novu. U správy nemovitostí dá se vycházet z toho, že správa není překážkou prodeje nemovitostí, když správa končí právní mocí usnesení o příklepu a zaplacením nejvyššího podání či právní mocí usnesení o předražku a jeho zaplacením. Klíčem by mohlo být i to, že soudní exekutor má i nadále řešit věci v pořadí jejich nápadu, u nových případů to bude v pořadí podle podání návrhu na nařízení exekuce,

u starých dle doručení usnesení o nařízení exekuce soudnímu exekutorovi.

Z úvěrové smlouvy uzavřené povinným jako dlužníkem vzniká majetkové právo na poskytnutí úvěru. Nová právní úprava umožní prodej majetkových práv, lze však předpokládat, že více se tento způsob provedení uplatní u smluv leasingových. Prodejem majetkového práva kupující za splnění leasingovým podmínek získá předmět leasingu, pro který měl o koupi zájem.

U provedení exekuce na movitých věcech se toho mnoho ve vztahu k úvěrovým věřitelům nemění. Formalizuje se však vyhlášení dražby, napříště je dražební jednání vyhlašováno formou usnesení bez možnosti odvolání, přičemž dražbu bude možno nařídit nejdříve 30 dní do vydání vyhlášky a ne dříve než 30 dnů ode dne doručení uvědomění o provedení soupisu osobám, kterými bylo při soupisu tvrzeno, že jsou vlastníky věci. Pro přihlášení pohledávek věřitelů tak bude více času, věřitel se s vyšší pravděpodobností dozví o dražbě, i když nebyl přímo obeslán (dražební vyhláška se bude i nadále zveřejňovat). Tomu ostatně přispěje i možnost konání dražby movitých věcí elektronicky. S elektronickou dražbou lze spojovat vyšší transparentnost dražeb, když přístup k internetu po dobu dražby si mohou účastníci i veřejnost zajistit bez nutnosti dojíždět na místo dražby.

K zajišťovacímu převodu práva lze podotknout, že úprava NOZ zahrnuje všechny požadavky judikatury na platnost sjednání, tedy jednoznačně jako rozvazovací podmínku pro případ splnění, zákonem jsou pak ošetřeny důsledky nesplnění (§ 2040-§ 2044 NOZ).

Provedení exekuce na nemovitých věcech se ve vztahu k úvěrovým smlouvám mění hlavně v tom, že již v dražební vyhlášce bude pamatováno na to, zda se připouští doplacení nejvyššího podání úvěrem se zřízením zástavního práva. V usnesení o příklepu se pak ukládá, aby ve lhůtě 2 měsíců od právní moci usnesení o příklepu byla předložena úvěrová smlouva nebo doplaceno nejvyšší podání. Zástavní právo na vydražené nemovitosti se zřizuje ve prospěch věřitele z úvěrové smlouvy, jestliže vydražitel (příp. předražitel) předloží úvěrovou smlouvu, podle níž bude poskytnutí úvěru účelově vázáno na zaplacení nejvyššího podání, lhůta pro vyplácení bude stanovena jako ne delší dvou měsíců od uplynutí lhůty k předložení úvěrové smlouvy, přičemž věřitelem může být jen subjekt oprávněný na území České republiky vykonávat činnost podle zákona o bankách. Úvěrová smlouva předvídaná zákonem se může týkat jen doplacení nejvyššího podání, nikoli složení dražební jistoty či předražku . Celý proces dražby pak má urychlit nepřípustnost odvolání proti dražební vyhlášce, to, že jednání o rozvrhu bude nařizováno jen k žádosti věřitele, oprávněného či povinného.

V NOZ se nově objevuje úprava postihu společného jmění manželů při výkonu rozhodnutí k uspokojení dluhu jen jednoho z manželů. Proti společnému jmění manželů bude moci být postupováno, jestliže dluh vznikl za trvání společného jmění (§ 731 NOZ). Únik do manželství je řešen tak, že pro dluh vzniklý před manželstvím bude možno postihnout tu část společného jmění připadající na dlužníka v případě zrušení a vypořádání společného jmění.

Připravovaná novela procesních předpisů umožní postih mzdy, účtu, pohledávky i jiného majetkového práva manžela povinného (a v tomto rozsahu se stane účastníkem řízení), jestliže půjde o vymáhání závazku patřícího do společného jmění manželů. NOZ vymezuje zákonný režim společného jmění tak, že se jedná o vše, co manželé či jeden z nich nabyli za trvání manželství mimo zákonné výjimky (§ 709 odst. 1 NOZ). Součástí je i zisk z výhradního majetku jednoho z manželů, dluhy převzaté za trvání manželství mimo těch, které se týkají výhradního majetku v rozsahu přesahujícím zisk z takového majetku a těch, které jeden z manželů převzal bez souhlasu druhého, aniž by tím obstarával každodenní či běžné potřeby rodiny. Práva a povinnosti spojená se společným jměním a jeho součástmi náleží manželů společně a nerozdílně, stejně jsou zavázáni z právních jednání týkajících se společného jmění a jeho součástí.

Nové úpravě úvěrové smlouvy se již věnovala předchozí část článku, stran sjednání úročení se úprava nemění. Neplatná budou ujednání, která se zjevně příčí dobrým mravům, odporují zákonu, zjevně narušují veřejný pořádek či zavazující k plnění od počátku nemožnému (§ 588 NOZ). Soudní exekutor se však již zřídka ocitne v pozici, kdy by účastníky musel na neplatnost upozornit, neboť novela procesních předpisů již nepočítá s tím, že by soudní exekutor mohl nadále sepisovat vykonatelné exekutorské zápisy. Zápisy sepsané do účinnosti novely procesních předpisů povahu exekučního titulu neztrácejí.

Seznam literatury:

Faldyna, F., Pokorná, J., Tomsa, M. a kol.: Obchodní právo. Praha: ASPI, 2005.
Husár, J., Suchoža, J.: Obchodný zákonník, Komentár. Bratislava: EUROUNION, 2007.
Husár, J., Suchoža, J. a kol.: Česko-slovenské kontexty obchodního práva. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011.
Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné. Sv. II. 4. vyd. Praha: ASPI, 2006.
Makarius, M.: Společné jmění manželů a odpovědnost za závazky aneb Vítězství nad hmotou. Komorní listy 4/2011. Brno: EK ČR, 2011, s. 20-2.
Marek, K.: Smluvní obchodní právo, Kontrakty. 4. vydání. Brno: MU, 2008.
Marek, K.: K obchodním zvyklostem v systému pramenů a pravidel obchodního práva. Právní rádce č. 4/2008.
Osička, T.: Několik poznámek k zajištění převodem práva. PF, 2004, č. 2, s. 58.
Tripes, A.: Exekuce v soudní praxi. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001.
Váně, J.: Proměny spravedlnosti. Pokus o typologii. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2007.

KÁRNÁ ODPOVĚDNOST EXEKUTORSKÉHO KANDIDÁTA A KONCIPIENTA – ČÁST PRVNÍ

Mgr. et Bc. Antonín Toman
právník Exekutorské komory ČR

„Disciplína, vy klucí pitomí, musí bejt! Jinak byste lezli po stromech jako vopice!"
(Josef Švejk)

Úvodní citát v konfrontaci s názvem tohoto skromného příspěvku jistě přivede čtenáře na možné dvojí chápání pojmu disciplína:

- ekvivalent kázně, tedy podřízení se vyšší vůli – pořádku, předpisům, povinnostem
- řád – množina pravidel organizované entity, jejichž porušení lze sankcionovat

Zatímco ironizující zosobnění české povahy má ve svém bujarém vyjádření na mysli pojetí první, tento příspěvek má za cíl prozkoumat útroby druhého pojetí, tedy zaměřit se na disciplinární delikty osob pověřených soudním exekutorem k provádění úkonů v exekuční a další činnosti.

Pojem

Chceme-li systematicky pojednat o kárných deliktech či kárných proviněních zaměstnanců soudních exekutorů, kteří jsou obdařeni vlastní kárnou odpovědností, je nutné nejprve definovat základní pojmy a také samotné postavení specifického souboru právních norem týkajících se kárné odpovědnosti a kárného řízení v českém právním řádu. Snad čtenář autorovi příspěvku odpustí, když bez jakékoliv licence pro soubor výše uvedených norem použije termín exekuční kárné právo; použitím tohoto pojmu jej v žádném případě nechce kvalifikovat jako právní odvětví či jeho ucelený subsystém, ale rád by jej pro účely tohoto pojednání ohraničil jako zvláštní část správního práva trestního, která v sobě nezahrnuje pouze disciplinární delikty, ale existuje jako věcně vymezená množina, která prochází napříč všemi třemi obsahově vymezenými subsysté-

my správního práva: právem organizačním, právem hmotným a právem procesním. V rámci tohoto příspěvku se autor bude zabývat pouze částí exekučního kárného práva, která svou charakteristikou spadá dle teoretických kritérií do oblasti správních deliktů, byť se v mnohém s větví deliktů soudních shoduje; ohniskem tohoto příspěvku tedy nejsou kárné delikty soudních exekutorů, které po novelách exekučního řádu v roce 2009, tj. po úvaze ryze právně-politické, svojí povahou nově spadají spíše mezi soudní delikty – nahlíženo v rovině kompetenční i v souvislosti a podobnosti s kárnou odpovědností soudců a státních zástupců.

Historie

Desetiletá historie exekutorského povolání v České republice na první pohled nedává mnoho prostoru k dějepisnému pojednání o kořenech exekutorského kárného práva; opak je tomu pravdou a česká legislativní smršť rozčeřila značně i vody kárné odpovědnosti členů exekutorského stavu. Zásadní změny, ze kterých je patrný rostoucí represivní trend vůči exekutorskému stavu, lze shrnout následovně:

- původně byli kárně odpovědní pouze exekutor a kandidát, od podzimu 2009 pak také exekutorský koncipient
- postupné rozšíření skutkové podstaty kárného provinění z porušení povinnosti stanovené exekučním řádem a narušení důstojnosti exekutorského povolání, přes porušení povinností stanovených stavovským předpisem a zákonem o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, až na porušení povinností stanovených jakýmkoliv právním předpisem, stavovským předpisem anebo usnesením Komory[1]
- změna subjektivní lhůty pro podání návrhu na zahájení kárného řízení ze tří na šest plus dva měsíců, změna objektivní lhůty z jednoho roku na dva a později na tři[2]
- zvýšení maximální hranice pro kárné opatření ve formě pokuty ze stonásobku minimální mzdy na stonásobek všeobecného vyměřovacího základu
- zavedení zákazu exekutorovi, jemuž bylo uloženo kárné opatření odvolání z úřadu, ke jmenování do úřadu po dobu 5 let od právní moci příslušného kárného rozhodnutí
- rozšíření počtu subjektů, které jsou aktivně legitimovány k podání kárné žaloby o předsedu kontrolní komise Komory a předsedy krajských soudů
- změna procesních pravidel a přenesení rozhodování o kárné odpovědnosti soudních exekutorů na Nejvyšší správní soud
- změna lhůty pro zahlazení kárného postihu z jednoho roku na pět let od právní moci příslušného kárného rozhodnutí

I. Část hmotná

Exekuční kárné právo hmotné stanovuje, co je kárným proviněním a jakou sankci za něj lze udělit. Prameny práva v této části jsou shodné pro soudní exekutory i kandidáty a koncipienty, což však dle názoru autora nelze brát absolutně; nelze např. mechanicky přebírat judikaturní závěry ve věcech soudních exekutorů a aplikovat je bez dalšího na poměry kandidátů a koncipientů, což plyne zejména z důrazu na odlišné funkce kárného práva v případě svěřenců soudního exekutora a povahu jejich činnosti v rámci exekučního řízení, která je odvozena nokoliv ze zákona, ale druhotně od pověření soudního exekutora.

I1. Účel a funkce

Základním účelem exekučního kárného práva je stejně jako u jiných veřejnoprávních oblastí ochrana ústředních právních statků (zejména zájem společnosti a státu na řádném výkonu funkce fyzických osob, na které stát přenesl některé pravomoci v oblasti vymáhání práva, práva a oprávněné zájmy právnických a fyzických osob) před kárnými delikty. Stejně jako např. trestní právo má exekuční kárné právo bezesporu plnit funkci:

- ochrannou – protekce zájmů chráněných právním řádem
- preventivní – u kandidátů a koncipientů, na rozdíl od soudních exekutorů, dominuje individuální prevence, směřující ke konkrétnímu pachateli, nad prevencí generální, což plyne z neveřejnosti kárného řízení
- represivní – působení na pachatele v rámci jeho právní

[1] Novela exekučního řádu počítá s dalším rozšířením na ohrožení důvěry ve výkon exekuční a další činnosti.

[2] Novela úplně odstraňuje subjektivní lhůtu k podání kárné žaloby.

praxe, výchovy a vzdělávání přiměřeným trestem; jedná se však o funkci druhotnou

I2. Zásady

Exekuční kárné právo jako svébytná skupina právní norem má své zásady, právní principy, maximy i vůdčí ideje, jež nepochybně slouží k poznání jeho základních institutů, interpretaci a aplikaci dotčených právních norem. Mezi základní zásady lze analogicky k ostatním oblastem veřejného práva zařadit zejména:

- žádný kárný delikt (trest) bez právního předpisu, stavovského předpisu
- (jako esence profesní etiky) a usnesení Komory
  - pramenem exekučního kárného práva jsou pouze normy obsažené v právních a stavovských předpisech, nikoliv soudní rozhodnutí a správní rozhodnutí (vyjma usnesení Komory)[3]
  - požadavek na určitost právní úpravy, aby nemohlo dojít k subjektivistickému výkladu či aplikaci[4]
  - zákaz analogie v neprospěch pachatele[5]
  - zákaz retroaktivity v neprospěch pachatele
- zásada individuální odpovědnosti fyzických osob za spáchaný čin – v poslední době je hojně diskutovaná odpovědnost exekutora za vinu vykonavatele či jiného zaměstnance soudního exekutora v případech, kdy nebylo objektivně možné pochybení zaměstnance zabránit; s tím souvisí též „paralelní" odpovědnost exekutora za svého kandidáta či koncipienta, kteří jsou sami kárně odpovědní
- [zásada odpovědnosti za zavinění (úmysl, nedbalost) neboli nepřičítání nezaviněných následků][6]

I3. Prameny

Základním pramenem exekučního kárného práva hmotného je zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „EŘ"). V širším slova smyslu je však možné za pramen považovat jakýkoliv právní předpis, stavovský předpis či usnesení Komory, jehož intenzivní porušení může založit kárnou odpovědnost.

Právní úprava hmotné a zejména procesní části exekučního kárného práva je nad míru kusá a nejednoznačná, prakticky neexistuje obecná část těchto specifických správních deliktů, což s sebou přináší nutnost vyplňovat existující mezery soudní judikaturou, která však v oblasti kárných provinění svěřenců exekutora zcela absentuje. Kárné senáty kárné komise Komory tak musí často vycházet z analogie práva i obecných právních principů, přičemž je nutno přiznat, že zde existují rozdíly z aplikace zásady analogie mezi jednotlivými kárnými senáty. Více se této problematice bude autor věnovat ve druhé části tohoto příspěvku zaměřeném na procesní část, kde je tato problematika velmi palčivá; v této souvislosti je nutné připomenout, že analogie musí být užito jen omezeně a vždy jen ve prospěch obviněného.

I4. Kárný delikt

Kárné provinění jakožto správní delikt má své pojmové znaky, mezi které lze zařadit:

I4a. Zákonné [7] vyjádření skutkové podstaty

Skutková podstata kárného provinění je pojata v § 116 odst. 2 EŘ velmi obecně, když hovoří o postihu *za závažné nebo opětovné*:

[3] Postih člena stavovské organizace za neznalost či neaplikování soudního neprecedentálního rozhodnutí, tj. za jiný právní názor, je tedy přinejmenším sporné a pouhý odkaz na předpoklad odbornosti člena profesní komory v oboru práva sám o sobě nemůže dle názoru autora obstát.

[4] V tomto směru lze mít pochybnosti o určitosti termínů obsažených v § 116 odst. 2 exekučního řádu „závažné porušení" a „závažné narušení důstojnosti"; připravovaná novela exekučního řádu bohužel tento nedostatek neodstraňuje, ba naopak ještě prohlubuje zavedením termínu „ohrožení důvěry v nezávislý, nestranný, odborný a spravedlivý výkon exekuční činnosti, případně odborný výkon další činnosti".

[5] Například rozšířením skutkové podstaty kárného provinění na nerespektování právního názoru soudu vysloveného nikoliv v souvisejícím exekučním řízení.

[6] O tom, zda tato zásada je nadále platná, však lze mít s ohledem na rozpor v názorech mezi kárnými senáty Nejvyššího správního soudu na povahu (subjektivní nebo objektivní) odpovědnosti soudního exekutora a nejnovější vývoj v kárné judikatuře vážné pochybnosti.

[7] Čtenář nechť se zamyslí sám, zda může být zákonné vyjádření skutkové podstaty kárného provinění modifikováno stavovskými předpisy, které v některých případech normativně zakotvují, co je a co není kárným proviněním – viz např. čl. 26 Pravidel profesionální etiky, čl. 9 stavovského předpisu o příspěvcích na činnost Komory, čl. 3 stavovského předpisu o služebních průkazech. Dle názoru autora není možné stavovským předpisem rozšiřovat či zužovat zákonné vyjádření skutkové podstaty. Pakliže stavovský předpis stanovuje, že určité jednání je kárným proviněním, jedná se spíše o stavovské vyjádření vůle považovat dané jednání za závažné porušení než o reálnou skutkovou podstatu. V případě negativního vyjádření se však může jednat za určitých okolností o okolnost vylučující protiprávnost – více v odstavci věnovaného pojmovému znaku protiprávnosti.

- o porušení povinností stanovených právním nebo stavovským předpisem anebo usnesením Komory, nebo
- o narušení důstojnosti exekutorského povolání určitým chováním.

Proti takto obecně vymezené skutkové podstatě (jedná se ve své podstatě o čtyři základní skutkové podstaty) kárného provinění lze nepochybně mít výhrady, když ad absurdum by mohla vést k závěru, že např. opakované porušení zákazu stání daného dopravním značením je kárným deliktem, ačkoliv parkování s výkonem exekutorského povolání zpravidla nesouvisí. Do jaké míry je ve výše nastíněném případu dán zájem společnosti na řádném výkonu exekutorského povolání ve vztahu k parkování v zakázaných prostorách je sporné. V praxi však prozatím nedošlo k podání kárné žaloby, která by vytýkala pochybení nesouvisející přímo s výkonem exekuční a další činnosti; taková kárná žaloba by měla být zamítnuta s poukazem na absentující škodlivost ve vztahu k zájmu chráněného předpisy upravujícími kárnou odpovědnost, byť po formální stránce se jedná o naplnění skutkové podstaty kárného provinění. Široce formulované zákonné vyjádření skutkové podstaty kárného provinění musí nutně být korigováno. V rovině hmotněprávní by takovým korektivem měla být modifikovaná zásada trestní represe, tj. uplatnění kárné odpovědnosti jen v případech, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu (např. pracovněprávní odpovědnost za porušení obecných povinností zaměstnance zakotvených v § 301 písm. c) zákoníku práce, které nedosahují takové intenzity společenské škodlivosti, či náhrada škody podle civilního práva). V rovině procesněprávní je možné využít zásady oportunity, tj. možnosti zastavit kárné řízení v zákonem předvídaných případech. V kárném řízení se soudními exekutory lze ve spojení s § 25 zákona č. 7/2002 Sb. přiměřeně využít § 172 odst. 2 trestního řádu, tato ustanovení lze dle názoru autora použít analogicky také v řízení s koncipienty a kandidáty, jsa si vědom, že kárný řád na přiměřené použití trestního řádu neodkazuje; opak by nicméně vedl k neodůvodněným rozdílům v řízeních s exekutory na straně jedné a jejich svěřenci, kteří by naopak měli benefitovat z výše uvedených korektivů tím spíše, na straně druhé.

V této souvislosti se opakovaně objevují námitky proti odpovědnosti za porušení interních předpisů vydaných Komorou, a to pro absentující úpravu vydávání těchto interních předpisů v rovině ústavní. Přímou oporu pro vznik odpovědnosti za porušení interních předpisů bychom nenašli, stejně jako bychom marně hledali přímou oporu pro vznik profesní samosprávy jako takové. Z preambule Listiny se nicméně podává, že ústavodárce se usnesl na textu základního katalogu základních lidských práv a svobod „navazujíc na (…) demokratické a samosprávné tradice našich národů", mezi něž nepochybně patří také profesní samospráva realizovaná komorami, jakožto zákonem zřízenými veřejnoprávními korporacemi; jejich cílem byla a je typicky regulace a podpora jednotlivých profesí, čímž vykonávají významné veřejnoprávní funkce zaměřené k ochraně veřejnosti. Při respektu k výše uvedenému zakotvil ústavodárce v čl. 21 odst. 1 Listiny rovněž právo občanů podílet se na správě veřejných záležitostí jako esenci principu demokratického státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy a sociálního státu, jemuž je účast občanů na správě veřejných záležitostí vlastní. Těžko se lze domnívat, že by si ústavodárce představoval, aby zákonodárce dával vzniknout veřejnoprávním korporacím a současně je nenadal stěžejními pravomocemi, bez nichž by efektivně nemohly svou činnost řádně vykonávat. Komora je právnickou osobou veřejného práva, zřízená zákonem, vybavená oprávněním vydávat různé vnitřní předpisy pro sebe a své členy, kteří se jim musí s ohledem na povinné členství podřídit, což je v souladu s nezpochybnitelným a velmi silným veřejným zájem na řádném fungování veřejné správy.

I4b. Protiprávnost

Nutnost porušení povinnosti uložené právní normou je pojmovým znakem každého deliktu. V této souvislosti je také vhodné zmínit, že kárně odpovědnou může být shledána osoba nejen za svoje jednání, ale rovněž za porušení povinnosti uložené jinému zaměstnanci soudního exekutora, který nemá svoji kárnou odpovědnost (aktuálně zejména ve vztahu k soupisu movitých věcí vykonavatelem soudního exekutora), ale také za protiprávní stav, který má ke kárně odpovědné osobě kvalifikovaný vztah (např. poškození zajištěných movitých věcí). Ne každé zdánlivě protiprávní jednání či protiprávní stav však jsou s to založit kárnou odpovědnost; došlo-li k nim za okolností vylučujících protiprávnost. Taxativní výčet okolností vylučujících protiprávnost neexistuje, z teorie a praxe však lze dovodit: nutná obrana, krajní nouze, jednání na služební či pracovní příkaz, svolení poškozeného, přípustné riziko, výkon práva a povinností, výkon povolání.

- Nutná obrana, krajní nouze (příp. svépomoc) – tyto dvě okolnosti jsou detailně rozpracovány trestním právem, na jehož závěry lze plně odkázat; spadá pod ně také oprávněné použití zbraně.

- Svolení poškozeného – v případě, kdy se jedná o zájmy jednotlivce, o nichž sám může rozhodnout a jejichž porušení se nedotýká zájmů společnosti, a je tímto jednotlivcem, jenž je schopen úsudku a samostatného rozhodování dán kvalifikovaný souhlas, nemůže být jednání v jednotě se svolením poškozeného posouzeno jako protiprávní. Např. kandidát, který sice v rozporu se zásadou přiměřenosti vydraží nemovitost povinného, jejíž hodnota výrazně převyšuje celkovou vymáhanou částku, avšak disponuje souhlasem povinného s takovým postupem, nemůže být za provedení tohoto způsobu exekuce kárně odpovědný.

- Přípustné riziko – svěřenec soudního exekutora, který v rámci svého povolání vykonává společensky prospěšnou činnost, jednající v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi a který svým rozhod-

nutím neohrozí život nebo zdraví člověka, a současně návazná činnost, při které lze očekávat společensky prospěšný výsledek, jehož nelze dosáhnout jinak, neodporuje dobrým mravům, nejedná protiprávně. V oblasti exekucí si lze představit důležitá rozhodnutí v oblasti obchodní, hospodářské, jež bude muset svěřenec exekutora přijmout zejména v souvislosti se správou podniku či připravovanou správou nemovitosti.

- Výkon práv a povinností – plnění povinností ani výkon práv vyplývajících přímo či konkretizovaně ze zákona, rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu není protiprávní. Proto např. koncipient nedisponující pravomocí omezit jiného na svobodě může během soupisu movitých věcí, při kterém nalezne psychotropní látky, omezit na svobodě osobu, která se je chystá zničit. Překonání mechanické překážky (zámku u dveří) za splnění podmínek § 325a a 325b občanského soudního řádu rovněž nelze považovat za porušení domovní svobody – kárné provinění. Nepřípadné pro koncipienty a kandidáty je naopak dovolání se závazného rozkazu či pokynu soudního exekutora, jelikož právní úprava vtahů mezi nimi není (na rozdíl od příslušníků bezpečnostních složek) postavena na disciplinárním principu a koncipient či kandidát, jako osoby znalé práva, by dle § 30 písm. a) exekučního řádu per analogiím měli pokyn exekutora odmítnout provést.

- Výkon povolání – jednání v mezích zákona a v rámci řádného výkonu exekutorského povolání, jehož užitečnost právní řád uznává připuštěním jeho existence, plní-li účel předvídaný zákonem, není kárným proviněním. Proto situace, kdy svěřenec soudního exekutora jedná v souladu se stanoviskem Komory, které si předem jeho zaměstnavatel vyžádal postupem podle čl. 26 Pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže soudních exekutorů, je lege artis.[8]

I4c. Škodlivost

Z dikce zákonného vymezení skutkové podstaty jako „závažného nebo opakovaného porušení…“ lze vytušit, že každé porušení povinností je nutné posuzovat z hlediska intenzity ohrožení zákonem chráněného zájmu, tedy prizmatem společenské či stavovské škodlivost[9]. V této souvislosti je nutné si také položit otázku, zda protiprávnost určitého jednání bez dalšího implikuje škodlivost, tj. zda lze tyto pojmové znaky ztotožnit. Byť se české trestní právo v nové kodifikaci koncepčně přiklonilo od materiálního pojetí trestného činu k jeho formálnímu pojetí, není dle autora za současného právního stavu na místě postupovat stejně i v případě pojetí kárného provinění. Aby bylo možno přijmout formální pojetí kárného provinění, muselo by dojít k legislativním úpravám, aby bylo učiněno za dost učení o právním státu, požadavku na určitost právních norem a zásadě subsidiarity represe. V trestním právu proto současně se změnou pojetí trestného činu došlo k jednoznačnému a přesnému vymezení skutkových podstat trestných činů a řešení bagatelních trestných činů bylo vyhrazeno procesnímu právu (např. formou odklonů)[10]; k ničemu podobnému však v exekučním kárném právu nedošlo (naopak se připravuje nejasné rozšíření skutkové podstaty) a přijetí formálního pojetí bez současného vyvážení následků tím vzniklých ve světle výše naznačeného a současně jasného vymezení okolností vylučujících protiprávnost by kárně obviněnému mohlo založit horší postavení, než které by měl v trestním řízení. Vyřčené s sebou přináší závěr, že ne každé porušení, ba ani každé opětovné porušení povinností stanovených právním nebo stavovským předpisem anebo usnesením Komory je kárným proviněním.

I4d. Objekt

Obecným objektem kárného provinění je pořádek v exekutorské samosprávě, ve vnitřních vztazích mezi exekutory, řádný výkon exekutorské profese, profesní etika a v případě koncipientů také zájem na jejich řádném vzdělávání.

I4e. Objektivní stránka

Vztah mezi jednáním (konání, nečinnost či opomenutí – kárné provinění lze spáchat oběma formami[11]) kárně obviněného

[8] Protože vykonává řádně své povolání tím, že respektuje názor dohledového orgánu. Skutečnost, zda stanovisko Komory je správné či nikoliv nehraje roli, ledaže by zjevně odporovalo zákonu.

[9] Míra škodlivosti pak slouží k rozlišení mezi kárným proviněním a trestným činem a odlišení kárných provinění od činů nikoliv kárně postižitelných, bagatelních.

[10] Za povšimnutí v tomto směru stojí také přiměřená aplikace trestního řádu v kárném řízení se soudními exekutory, zatímco přiměřená aplikace trestního zákoníku výslovně zakotvena není. To však neznamená, že by trestního zákoníku nebylo možno užít analogicky – ostatně kárné senáty tak běžně činí např. při formulaci hledisek pro ukládání trestu, naopak možnost upuštění od potrestání odmítají.

[11] Do jaké míry lze nečinností či opomenutím narušit důstojnost exekutorského povolání určitým chováním může být sporné. Vztahy mezi konáním a nečinností na straně jedné a chováním na straně druhé ponechám psychologii práva.

a následkem, tj. relevantní porušení objektu kárného deliktu, jenž je mu v kárné žalobě přičítán, musí být v příčinné souvislosti. Kárné provinění je dle názoru autora pouze porušovací delikt: porušení povinností stanovených právním předpisem, narušení[12] důstojnosti svým chováním; pouhé ohrožení objektu nestačí. Při zkoumání příčinné souvislosti se uplatňuje zásada gradace; zkoumá se, které příčiny měly skutečný význam pro vznik právně relevantního následku. Nelze tak např. vytýkat kandidátovi, který pouze vydal exekuční příkaz k provedení exekuce prodejem movitých věcí, pochybení vykonavatele při soupisu movitých věcí. Bez vydání exekučního příkazu by sice nedošlo k soupisu movitých věcí, ale ve vztahu k následku je rozhodnutí kandidáta bez významu.

I4f. Subjekt

Subjekt kárného deliktu, tj. kárně odpovědná osoba, je v exekučním kárném právu vymezen speciálně. Pachatelem (obviněným) může být pouze osoba v postavení exekutorského koncipienta ve smyslu § 19 odst. 1 exekučního řádu nebo exekutorského kandidáta ve smyslu § 23 odst. 1 exekučního řádu, tedy osoba zapsaná v seznamu koncipientů či kandidátů vedeného Komorou, nikoliv snad osoba, která pouze splňuje zákonné předpoklady k zápisu do tohoto seznamu[13], protože zápis prováděný Komorou má konstitutivní účinky. Na druhou stranu je kárně odpovědná osoba nesplňující podmínky pro setrvání v daném seznamu, jíž Komora do doby rozhodnutí o kárném návrhu nevyškrtla; není-li současně vznik důvodu k vyškrtnutí sám o sobě spojen se zánikem kárné odpovědnosti či promítnut v rovině procesní[14].

Nezpůsobilým subjektem je kromě výše uvedeného také koncipient nebo kandidát, který v době spáchání žalovaného skutku nebyl pro duševní poruchu a nedostatek rozeznávacích nebo ovládacích schopností příčetný; ledaže si stav nepříčetnosti přivodil sám požitím návykových látek.

I4g. Subjektivní stránka

Tento pojmový znak kárného deliktu činí v praxi značné potíže, když v předpisech není důsledně upraveno ani judikatorně uspokojivě vyřešeno, zda kárná odpovědnost členů exekutorského stavu je subjektivní, tzn. s nutností zkoumat a prokázat (presumpce neviny) zavinění v jakékoliv formě, nebo objektivní; což s ohledem na chybějící úpravu liberačních důvodů fakticky znamená odpovědnost absolutní. Záměrně ponechám stranou situaci u soudních exekutorů, kde mohou být dány legitimní důvody pro přijetí objektivní odpovědnosti při současném zakotvení liberačních důvodů, avšak v případě svěřenců soudního exekutora by dle názoru autora aplikace objektivní odpovědnosti byla těžko odůvodnitelným rozšiřováním kárné represe. Takový přístup by byl v rozporu s obecnou právní zásadou *in dubio pro reo* jako výrazu presumpce neviny, která se nepochybně v poměrech exekučního kárného práva uplatňuje, možná i ustanovením čl. 6 odst. 2 Evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod[15]. A konečně je zde také pohled srovnávací; co se týče subjektivní stránky, je u ostatních správních disciplinárních deliktů vyžadováno zavinění. Aby tedy kárný senát kárné komise mohl konstatovat vinu, musí být kárně obviněnému prokázána alespoň nevědomá nedbalost.

S otázkou zavinění je spjata také otázka omylů – skutkových a právních, pozitivních a negativních, omluvitelných i neomluvitelných, která se analogicky užije i v kárném řízení.

I4h. Sankcionovatelnost (Trestnost)

Na rozdíl od jiných norem uvedených v exekučním řádu je s kárným deliktem spojena hrozba sankcí. V souladu se zásadou *nulla poena sine lege* jsou tyto sankce stanoveny taxativně: napomenutí, písemné napomenutí, pokuta a u kandidátů ještě odvolání ze zastupování soudního exekutora. Sankční rozpětí u pokut je normováno horní hranicí určenou jako násobek všeobecného vyměřovacího základu stanoveného podle zákona o důchodovém pojištění za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, kdy došlo ke spáchání kárného deliktu. Výběr vhodného kárného opatření a výše pokuty je pak věcí správního uvážení, což klade poměrně vysoké nároky na odůvodnění výroku o trestu v kárném rozhodnutí.

I4i. Zákonné zmocnění k uplatnění odpovědnosti v rámci veřejné správy

K projednání kárných návrhů směřujících proti svěřencům soudního exekutora jsou zákonem zmocněny tříčlenné kárné senáty kárné komise Komory. Procesní formou projednávání kárných provinění je kárné řízení podle pravidel obsažených v kárném řádu, k jehož vydání je Komora též zmocněna záko-

[12] Zákonodárce zde použil dva rozdílné termíny: porušení a narušení, což však dle názoru autora je spíše výsledkem snahy o stylistickou pestrost než reálným záměrem zákonodárce rozšířit skutkovou podstatu kárného deliktu také na ohrožení důstojnosti exekutorského povolání. Analogicky lze použít jako argument „narušení nočního klidu", jímž není kvalifikované ohrožení nočního klidu, ale skutečné prolomení hranice nočního klidu.

[13] Dokonce ani v případě, že již exekutor podal návrh na zapsání svého zaměstnance do seznamu koncipientů nebo koncipient návrh na zapsání do seznamu kandidátů.

[14] Např. již ukončení pracovního vztahu kárně obviněného k soudnímu exekutorovi vede podle § 11 písm. b) kárného řádu k zastavení kárného řízení bez ohledu na to, kdy jej Komora vyškrtne z daného seznamu podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) ve spojení s § 26 odst. 1 exekučního řádu.

[15] Autor si je vědom rozdílností v názorech na povahu kárného řízení (trestní vs. civilní větev) a částečnou rozpornost judikatury ESLP a Ústavního soudu. Autorská aplikace tzv. Engelova testu by však výrazně přesahovala rámec tohoto příspěvku.

nem. Kárné řízení je ovládanou zásadou dispoziční; zahajuje se výhradně na návrh kárného žalobce.

S definováním pojmu kárné provinění rovněž úzce souvisí doba spáchání kárného deliktu. Mnoho kárných deliktů trvá delší dobu, můžeme proto rozlišit pokračování v kárném deliktu a kárný delikt trvající; obojí se posuzuje z pohledu hmotného práva jako jeden skutek a jeden kárný delikt. V případě pokračování v kárném deliktu (nikoliv opakování jednání) je zásadní, že skutková podstata může být naplněna i v souhrnu jednotlivých dílčích útoků; pokračování v (nezávažném) porušování právních předpisů může ve svém souhrnu naplnit skutkovou podstatu kárného provinění, což má praktický význam pouze u bagatelních opakovaných porušení právního předpisu či narušení důstojnosti povolání. Mezník oddělující pokračující kárný delikt od druhého kárného deliktu je těžké v oblasti exekučního kárného práva určit, dle názoru autora je jím okamžik doručení oficiálního vyjádření o zahájení dohledu na činností exekutora (např. výzva k vyjádření k podnětu). Trvající kárné provinění je udržování a stálé obnovování protiprávního stavu (např. nečinnost), a to i v případě, kdy samotné způsobení protiprávního stavu samo o sobě není kárným proviněním – jeho udržování však ano.

Vývojová stádia a účastenství

Z dikce zákonného vymezení skutkové podstaty, tj. „porušení" a „narušení", upravené jako jednání dokonané a chybějícího zakotvení sankcionovatelnosti jednotlivých vývojových stádií závadné činnosti je zřejmé, že příprava ani pokus kárného provinění nemohou být sankcionovány normami exekučního kárného práva; při nedostatečném dokonání jednání nejsou splněny všechny pojmové znaky kárného provinění. Exekuční kárné právo rovněž nezná institut součinnosti ani účastenství (spolupachatelství, organizátorství, návod, pomoc), je tedy při respektu k zásadě zákazu analogie v neprospěch obviněného postaveno výhradně na samostatném pachatelství.

Závěr

Dílčím cílem tohoto příspěvku bylo definovat kárné provinění; shrneme-li tedy výše uvedené, můžeme kárné provinění klasifikovat jako správní delikt fyzických osob, se speciálním subjektem, se zaviněním, při jehož projednání leží důkazní břemeno na veřejné správě, u nichž se nelze zprostit odpovědnosti, komisivní i omisivní, dokonavé i trvací, poškozující chráněný zájem, hmotněprávní, projednávané při výkonu zájmové samosprávy, projednávané na návrh, projednávané nikoliv účelově, a konečně delikt, za který je nutno (výjimečně možno) uložit sankci.

Další díl tohoto příspěvku, který Komorní listy otisknou v prosincovém vydání, plynule naváže v hmotné části exekučního kárného práva; je nutné okomentovat souběhy žalovaných skutků, zánik odpovědnosti, druhy kárných opatření, ukládání kárných opatření a zánik sankcí, těžištěm však bude procesní úprava – kárné řízení a okrajově také část organizační.

Použitá literatura:
MATES, Pavel. Základy správního práva trestního. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2002, x, 180 s. ISBN 80-717-9789-8.
PRŮCHA, Petr. Správní právo: obecná část. 6., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 1.). V Brně: Masarykova univerzita, 2004, 356 s. ISBN 80-723-9157-7.
JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 1. vyd. Praha: Leges, 2009, 895 s. ISBN 978-808-7212-240.
KASÍKOVÁ, Martina. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 643 p. ISBN 978-807-4001-796.

KÁRNÁ JUDIKATURA

rubriku připravil
Mgr. et Bc. Antonín Toman
právník Exekutorské komory ČR

A. Dřívější judikáty nekárné povahy

1. Povaha závazku k náhradě škody

rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 75 Co 19/2011 ze dne 6. 5. 2011

k § 32 e. ř.

(…) pokud vznikne činností exekutora při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem jinému škoda uplatněná vůči exekutorovi v režimu § 32 e. ř., bude vzhledem k absenci úpravy promlčení v exekučním řádu takto vzniklý závazkový vztah vždy vztahem občanskoprávním bez ohledu na povahu účastníků závazkového vztahu vzniklého z titulu náhrady škody.

2. Rozhodnutí o pozastavení výkonu exekutorského úřadu

rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 3392/2010 ze dne 14. 9. 2011

k § 8 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb.

(…) zrušil-li následně, vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, Městský soud v Praze rozhodnutí ministra spravedlnosti o pozastavení výkonu exekutorského úřadu žalobcem, pak šlo o zrušení rozhodnutí pro nezákonnost podle zákona č. 82/1998 Sb. Jde o pravomocné rozhodnutí ve smyslu výše citovaného § 8 odst. 1 zákona, neboť právní moc rozhodnutí ministra spravedlnosti lze dovodit z data doručení tohoto rozhodnutí žalobci. Potenciální škoda by mohla žalobci vzniknout za období od účinnosti (právní moci) rozhodnutí ministra do právní moci rozsudku Městského soudu v Praze, kterým bylo rozhodnutí zrušeno.

3. Omezení inhibitoria v případě prodeje zástavy

rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 4273/2009 ze dne 26. 7. 2011

k § 59 odst. 3 e. ř.

(…) v případě exekuce prodejem zástavy (§ 59 odst. 3 exekučního řádu) lze vůči povinnému uplatnit jen omezené inhibitorium vztahující se pouze na zastavené nemovitosti.

4. Zastavení řízení o návrhu na zastavení

rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3513/2010 ze dne 20. 10. 2011

k §§ 103,104 a 254 odst. 1 o. s. ř.

(…) existence nařízeného a trvajícího výkonu rozhodnutí (exekuce) je zvláštní podmínkou řízení o návrhu na jeho (její) zastavení. Jestliže však výkon rozhodnutí (exekuce) zanikl (zanikla), k řízení o návrhu na jeho zastavení již nejsou podmínky, a toto řízení musí být podle § 103, § 104 a § 254 odst. 1 o. s. ř. zastaveno.

5. Nezastavení řízení o návrhu na zastavení

rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. Cdo 4909/2010 ze dne 26. 10. 2011

k § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

(…) ani případné provedení exekuce a zánik pověření soudního exekutora k provedení exekuce ve smyslu § 51 písm. c) zákona č. 120/2001 Sb. nebrání rozhodování o návrhu na její zastavení podle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. z důvodu, že exekuční titul byl zrušen, pokud povinný takový návrh podá.

6. Vymezení institutu zálohy

nález Ústavního soudu sp.zn. III. ÚS 298/11 ze dne 10. 11. 2011

k § 90 odst. 3 e. ř.

(…) východisko pro vymezení institutu zálohy na náklady exekuce, předjímané v ustanovení § 90 odst. 3 exekučního řádu, se nutně odvíjí od toho, že slouží k zajištění prostředků pro další vedení exekuce, které směřuje k jejímu úspěšnému ukončení, tj. ke skutečnému vymožení plnění, jež je jejím předmětem. Oproti tomu nemá logicky místo tam, kde se z dosavadního průběhu provedení exekuce ukazuje, že takového výsledku dosáhnout nelze. Jelikož se odvolací soud touto otázkou smyslu a účelu zálohy nezabýval (ačkoli to mělo být samozřejmostí), nezabýval se ani tím, zda soudním exekutorem požadovaná záloha byla – ke všem okolnostem případu – způsobilá založit důvod k zastavení exekuce, a stejně tak žádnou pozornost nevěnoval logicky návazné eventualitě zastavení exekuce z jiného důvodu než pro nesložení zálohy, v důsledku čehož nemohl ani relevantně otevřít otázku, jak řešit případnou konkurenci zastavení exekuce z těchto (více) důvodů a zejména jejich odlišných nákladových důsledků. Jinými slovy, a konkrétně, odvolací soud nezkoumal „přiměřenost" požadované zálohy (což nelze vnímat jen ve smyslu kvantitativním, nýbrž též z pohledu kvalitativního, tj. čím svojí povahou je, resp. má být) v kontextu dlouhodobě neúspěšného, dosud trvajícího, exekučního řízení a perspektiv jeho budoucí úspěšnosti, explicite se odmítl zabývat tím, zda ve skutečnosti v dané věci nebyl důvod k zastavení exekuce ze stěžovatelkou tvrzeného důvodu nedostatku majetku, a tím zcela pominul zhodnotit, jak by tato okolnost ovlivnila sporné nákladové vypořádání.

7. Podmínky zastavení exekuce pro nesložení zálohy

rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2154/2010 ze dne 24. 1. 2012

k § 55 odst. 5 e. ř.

Zastavení exekuce podle § 55 odst. 5 zákona č. 120/2001 Sb. není na místě tehdy, je-li zde dán jiný důvod, pro který ji lze zastavit (např. nemajetnost povinné osoby).

B. Z kárných rozhodnutí vydaných od 2/2012 do 8/2012

1. Úschovy pouze v souvislosti s řízením

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 14 Kse 8/2009 ze dne 27. 2. 2012

k § 75 odst. 1 e. ř.

Přijímal-li soudní exekutor do úschovy peníze, listiny nebo jiné movité věci bez souvislosti s exekučním, soudním nebo jiným řízením, závažně porušil § 75 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, a dopustil se kárného provinění ve smyslu § 116 odst. 2 písm. a) téhož zákona.

2. Nepřípustnost prodloužení lhůty k zaplacení nejvyššího podání

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 11 Kse 2/2009 ze dne 21. 3. 2012

k §§ 164, 170 a 336j odst. 4 o. s. ř.

Kárně obviněný exekutor prodloužil formou vydání opravného usnesení lhůtu k zaplacení nejvyššího podání. Údaj o lhůtě k zaplacení nejvyššího podání je dle § 336j odst. 4 o. s. ř. obligatorní součástí výroku usnesení o příklepu a změna výroku tohoto usnesení je závažným porušením povinností soudního exekutora postupovat v souladu s právními předpisy, čímž nejméně narušil právní jistotu účastníků řízení a dražitelů. Nezákonné provedení změny výroku usnesení o příklepu je závažným porušením § 2 č. 120/2000 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, a § 164 a § 170 o. s. ř.

3. Objektivní odpovědnost exekutora za své zaměstnance a nezbytné úkony před provedením prohlídky

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 13 Kseo 1/2011 ze dne 22. 3. 2012

k § 13 a § 116 odst. 2 písm. a) e. ř.

I. Soudní exekutor je objektivně odpovědný za fungování celého svého úřadu. Jedná se totiž o „monokraticky" koncipované orgány veřejné moci, kde je odpovědností exekutora, koho zaměstnává, jakým způsobem si tyto pracovníky vybírá, jak je školí a organizuje jejich práci (viz zejména § 13 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti). Exekutor by za své zaměstnance nebyl odpovědný pouze tehdy, pokud by tito jednali zjevně excesivně, exekutor by se od nich distancoval a bylo by například prokázáno, že jednali v rozporu s jeho pokyny, resp. že je nerespektovali.

II. Soudní exekutor může provést prohlídku i na adrese, kde povinný nemá hlášen trvalý pobyt. V takovém případě je nicméně třeba trvat na tom, aby před provedením této prohlídky učinil maximum možného pro ověření, zda skutečně lze očekávat, že se na dané adrese budou nacházet věci povinného.

4. Ne bis in idem a individualizace postihu za nečinnost

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 11 Kseo 4/2009 ze dne 23. 3. 2012

k § 119 odst. 1 písm. c) e. ř. a § 14 písm. c) zákona č. 7/2002 Sb.

I. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu sjednocuje judikaturu jeho stálých senátů rozhodujících v řízeních podle soudního řádu správního, a nikoliv kárných senátů řídících se odlišnou zákonnou úpravou. Pro vymezení rozšířeného senátu jako kárného senátu není dána zákonná opora a nelze je dovodit ani rozumným výkladem, jelikož jeho složení se zcela vymyká logice složení kárných senátů.

II. Pojem „skutek" v případě kárných žalob pro nečinnost nelze vztahovat k určitému časovému období, ve kterém dojde k nečinnosti v libovolném počtu řízení, nýbrž vždy jen ke konkrétnímu případu nečinnosti. Individualizace postihu za kárné provinění totiž vyžaduje, aby se vždy posuzovaly konkrétní okolnosti každého řízení, u něhož mělo dojít k nečinnosti (průtahům). Tomu musí odpovídat rovněž výrok kárného rozhodnutí, z něhož musí být jednoznačně patrno nejen to, v jakém období docházelo k průtahům (nečinnosti), nýbrž také, o jaká řízení se jednalo a v čem tato nečinnost konkrétně spočívala.

III. Pokud bylo pravomocně rozhodnuto o tom, že se soudní exekutor (ne)dopustil nečinnosti v některém řízení, není tím založena překážka ne bis in idem ve vztahu k jiným řízením za stejné období.

5. Ne bis in idem a individualizace postihu za nečinnost

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 14 Kse 9/2011 ze dne 26. 3. 2012

k 120 odst. 4 a 328 odst. 2 o. s. ř.

Pro úvahu o tom, zda se přibere znalec k odhadu ceny movitých věcí při exekuci jejich prodejem, je rozhodující pouze to, zda jde o jednoduchý případ, v němž postačí k odhadu znalosti a zkušenosti soudního exekutora (vykonavatele). Ustanovení § 120 odst. 4 o. s. ř. o shodném tvrzení účastníků o druhu věci a její ceně se z povahy věci nepoužije.

6. Subjektivní odpovědnost exekutora za své zaměstnance

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 14 Kse 9/2011 ze dne 26. 3. 2012

k § 13 a § 116 odst. 2 písm. a) e. ř.

Konstrukce kárného provinění uvedená v § 116 odst. 2 písm. a) exekučního řádu stojí na tom, že kárným proviněním exekutora je závažné nebo opětovné porušení jeho povinností stanovených právním předpisem nebo stavovským předpisem anebo usnesením komory, z čehož podle názoru rozhodujícího senátu vyplývá nutnost zkoumat, kterou konkrétní povinnost porušil sám soudní exekutor, a to včetně formy jeho zavinění. Jakkoliv nelze zaměňovat trestní odpovědnost soudních exekutorů s jejich kárnou odpovědností, zůstává otázkou, zda případná objektivní odpovědnost soudních exekutorů v kárném řízení, při respektování zásady subsidiarity trestní represe, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestně právní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu, není nepřiměřená. Při uplatnění principu objektivní odpovědnosti soudního exekutora za porušení povinností jeho zaměstnanců při provádění exekuce na místě samém, kde soudní exekutor nebyl přítomen, by jeho postavení bylo horší než v trestním řízení.

7. Dopady odložení exekuce do rozhodnutí o vylučovací žalobě ve vztahu k dražbě movitých věcí

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 11 Kse 9/2009 ze dne 2. 5. 2012

k § 116 odst. 2 e. ř.

Pokud třetí osoba zahájí soudní řízení o vyloučení věcí v jejím vlastnictví z exekuce, je nutno obecně konstatovat, že projevila vážný zájem na tom, aby dotyčné předměty nebyly v exekučním řízení zcizeny a nebylo tak narušeno její vlastnické právo. Vyhoví-li soud takovému návrhu (na odklad – pozn.aut.) a jeho rozhodnutí se stane pravomocným, pak nelze jeho nerespektování označit za bagatelní, bez vlivu na práva a povinnosti zúčastněných osob.

8. Neznalost práva neomlouvá

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 15 Kse 12/2011 ze dne 21. 5. 2012

k § 116 odst. 2 e. ř.

U soudního exekutora, jakožto osoby, u níž je vyžadována, nadto a priori předpokládána znalost práva, tím více platí zásada ignorantia iuris non excusat vyjadřující povinnost osob znát ustanovení právních norem, jimiž se musí řídit. Vyplývá z ní nemožnost zprostit se právní odpovědnosti za neznalost dané právní normy.

9. K pojmu „průtahy v řízení“

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 15 Kse 10/2011 ze dne 22. 5. 2012

k § 46 odst. 1 e. ř.

Průtahy v řízení neznamenají pouze excesivní stav, kdy dochází k nečinnosti soudního exekutora, ale lze je konstatovat i tehdy, nepočíná-li si soudní exekutor při vyřizování věci dostatečně pečlivě a v důsledku jeho nedbalého postupu (zde opakované nepředkládání úplného spisového materiálu k odvolání účastníků soudu) dochází k prodlevám v řízení.

10. Možnost zajištění věcí před právní mocí příkazu k úhradě nákladů exekuce

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 11 Kse 18/2009 ze dne 14. 6. 2012

k § 88 odst. 3 e. ř.

Proti příkazu k úhradě nákladů exekuce je dán zvláštní typ opravného prostředku – námitky. Podáním těchto námitek nastává situace, kdy příkaz k úhradě nákladů exekuce sice nenabývá právní moci; současně však platí, že exekutor již může zajistit věci, hodnoty a prostředky k jejich úhradě, byť vyplatit je oprávněnému a sobě může až po pravomocném rozhodnutí soudu či exekutora.

11. Vyrozumění o právní moci vs. odklad exekuce

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 11 Kseo 1/2009 ze dne 24. 5. 2012

k § 54 odst. 1 e. ř.

Ze znění a zejména smyslu § 54 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, a § 266 o. s. ř. plyne, že odklad výkonu rozhodnutí musí znamenat okamži-

té přerušení všech úkonů směřujících k vynucení povinnosti povinného. Smyslem odkladu výkonu rozhodnutí je totiž předcházení nepříznivým a často i nevratným následkům pro povinného, způsobeným bezodkladným provedením exekuce. Jestliže proto platí, že exekutor pokračuje v provádění exekuce až po uplynutí doby stanovené v rozhodnutí o odložení výkonu rozhodnutí, nelze to vyložit jinak, než že do uplynutí této doby provádět exekuci nesmí. Z použitého pojmu „provádění" a nikoliv „provedení" je přitom zřejmé, že nesmí činit ani žádné další dílčí exekuční úkony, nikoliv jen exekuci dokončit. Nesmí proto vydat ani příkaz k provedení odepsání finančních prostředků z účtu povinného.

12. Pojem „bez zbytečného odkladu" při postoupení námitek

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 11 Kse 18/2009 ze dne 14. 6. 2012

k § 88 odst. 3 e. ř.

Účastník řízení má pro podání námitek velmi krátkou lhůtu a rovněž exekuční soud musí rozhodovat velmi rychle, nelze logicky dovodit, že v mezidobí, kdy se námitky nacházejí u exekutora, může exekutor o nich nerozhodnout a ani je nepostoupit dokonce po dobu několika měsíců. Termín „bez zbytečného odkladu" představuje neurčitý právní pojem a je třeba ho vykládat tak, že se exekutor nesmí dopouštět žádné svévolné nečinnosti, nýbrž že musí postupovat s co možná největší rychlostí. Je přitom zřejmé, že výraz „bez zbytečného odkladu" implikuje povinnost exekutora konat v horizontu dnů, a nikoliv týdnů či dokonce měsíců, jak se stalo v nyní projednávaném případě. Exekutor totiž nemá jinou možnost než buď námitkám zcela vyhovět, anebo je předložit soudu. Nemůže namísto toho spekulovat, zda o nich již může soud rozhodnout, či nikoliv.

13. Pojem „bez zbytečného odkladu" při postoupení námitek

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 11 Kse 28/2009 ze dne 6. 6. 2012

k §§ 7 a 96 e. ř.

Nereagoval-li soudní exekutor na přípisy předsedy soudu s žádostí o vyjádření se k podání účastníka exekučního řízení, které formou ani svým obsahem nebyly žádostí o zapůjčení exekučního spisu (§ 96 zákona č. 120/2001 Sb., exekučního řádu), ani jinou výzvou ke splnění povinnosti soudního exekutora vůči předsedovi okresního soudu, která by měla oporu v zákoně č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění účinném do 25. 6. 2009, nenaplnil tím skutkovou podstatu kárného provinění dle § 116 odst. 2 citovaného zákona.

14. Prověření oprávnění nikoliv statutárního orgánu jednat za právnickou osobu

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 15 Kse 11/2011 ze dne 25. 6. 2012

k § 80 e. ř.

Jakkoli není soudní exekutor povinen přezkoumávat samotnou existenci pohledávky, tedy právní základ nároku, nepochybně, jedná-li se o pohledávku v řádech desítek milionů Kč, a se svolením k přímé vykonatelnosti, je nanejvýš důvodné, aby oprávnění jednající osoby, která nebyla statutárním orgánem, přitom tato skutečnost byla soudnímu exekutorovi známa, náležitě prověřil. Na exekutorský zápis jakožto veřejnou listinu jsou bezesporu kladeny vysoké nároky jak po stránce formální, tak po stránce materiální; soudní exekutor, jakožto osoba zákonem nadaná oprávněním tuto veřejnou listinu sepsat, je povinen si počínat s tomu odpovídající mírou pečlivosti tak, jak stanoví čl. 5 Pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže soudních exekutorů.

15. Algoritmus výpočtu odměny při exekuci prodejem nemovitosti

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 14 Kse 10/2011 ze dne 31. 7. 2012

k § 5 odst. 3 exekučního tarifu

Z výtěžku dražby (zaplaceného nejvyššího podání) se nejprve musí odečíst náklady exekuce tvořené hotovými výdaji a náhradami, neboť nejsou základem pro určení odměny (srov. § 5 odst. 3 exekutorského tarifu). Zůstane částka 90.000 Kč. Tato částka bude rozdělena mezi oprávněného, přihlášené věřitele a zároveň z ní bude uspokojena odměna exekutora (sazba odměny činí podle § 6 odst. 1 exekutorského tarifu 15 %).

Celkových 90.000 Kč tedy zahrnuje jak částky určené k uspokojení nároků oprávněného a dalších přihlášených věřitelů, tak současně odměnu soudního exekutora, která má být 15 % z těchto částek určených k uspokojení nároků. Jinými slovy

hodnota 90.000 Kč představuje 115 % částek určených k uspokojení nároků oprávněného a dalších přihlášených věřitelů.

Jednoduchou matematickou operací pak lze dojít k „surovému“ základu pro určení odměny exekutora (90.000 Kč / 115 % x 100 % = 78.260,87 Kč). Získaný „surový“ základ se ve smyslu ustanovení § 27 exekutorského tarifu zaokrouhlí na celé stokoruny nahoru na 78.300 Kč, a z něj se potom určí 15 % (11.745 Kč), která se zaokrouhlí na celé desetikoruny nahoru na 11.750 Kč. Odečteme-li výslednou odměnu exekutora 11.750 Kč od částky 90.000 Kč, získáme částku 78.250 Kč, která bude při rozvrhu rozdělena mezi oprávněného a další přihlášené věřitele. Výsledný poměr odměny exekutora vůči základu pro určení odměny (11.750 / 78.250) činí 0,1501597, tedy odměna exekutora je v tomto případě o něco málo více než 15 %, přesně 15,01597 %. Tato nepatrná odchylka vzniká především v důsledku zaokrouhlování, které exekutorský tarif předpokládá a které je nastaveno ve prospěch soudních exekutorů.

Je-li soudní exekutor plátcem daně z přidané hodnoty (DPH), tato skutečnost musí být zohledněna již v samotném počátku výpočtu. V rozdělované částce 90.000 Kč je totiž v takovém případě obsažena také příslušná daň z odměny exekutora. Aktuální sazba DPH za exekuční služby činí 20 % z daňového základu; sazba odměny exekutora se tak připočtením DPH zvyšuje na 18 % (1,2 násobek sazby 15 %). Hodnota 90.000 Kč proto představuje 118 % částek určených k uspokojení nároků oprávněného a dalších přihlášených věřitelů. „Surový“ základ pro určení odměny exekutora se vypočte takto: 90.000 Kč / 118 % x 100 % = 76.271,19 Kč; tento základ se zaokrouhlí na celé stokoruny nahoru (76.300 Kč), z něj se určí odměna exekutora 15 % (11.445 Kč), která se zaokrouhlí na celé desetikoruny nahoru na 11.450 Kč (bez DPH). Částku připadající na DPH, tj. 20 % z 11.450 Kč (2.290 Kč), je třeba odečíst od výtěžku dražby, neboť stejně jako hotové výdaje a náhrady exekutora není součástí základu pro určení odměny (srov. § 5 odst. 3 exekutorského tarifu). Odečteme-li odměnu exekutora 11.450 Kč a DPH 2.290 Kč od částky 90.000 Kč, získáme částku 76.260 Kč, která bude při rozvrhu rozdělena mezi oprávněného a další přihlášené věřitele. Výsledný poměr odměny exekutora vůči základu pro určení odměny (11.450 / 76.260) činí 0,1501442, tedy odměna exekutora je v tomto případě o něco málo více než 15 %, přesně 15,01442 %.

Pokud kárně obviněný použil namísto základu podle § 5 odst. 3 exekutorského tarifu jako základ pro určení odměny celý rozvrhovaný výtěžek dražby, postupoval nesprávně. Výsledkem tohoto nesprávného postupu bylo, že si účtoval odměnu o jednotky procent vyšší, než mu náležela. Kárně obviněným zvolený výklad předmětného ustanovení, který vyústil v jeho naprostou ignoraci, překračuje podle kárného senátu hranice akceptovatelné nezávislosti právního názoru.

16. Kárná (ne)odpovědnost za právní názor

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 14 Kse 10/2011 ze dne 31. 7. 2012

k § 2 e. ř.

Posouzení otázky, zda soudní exekutor vynaložil určité výdaje účelně, či nikoliv, je nepochybně věcí právního názoru. Jak již kárný senát zmínil, cílem kárného soudu není postihovat soudní exekutory za jejich právní názory s výjimkou případných excesů. Soudní exekutor tedy nemůže být kárně odpovědný ani za svůj právní názor na to, zda určité výdaje byly účelně vynaloženy, či nikoliv, pokud nejde o porušení zřejmého a nesporného ustanovení zákona, případně jeho interpretaci naprosto extrémním a nepřijatelným způsobem.

17. K hospodárnosti exekučního řízení a účelnosti hotových výdajů

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 14 Kse 10/2011 ze dne 31. 7. 2012

k § 46 odst. 1

Na okraj nutno doplnit, že při objednávání zámečníka a stěhovací služby před termínem konání mobiliární exekuce by si soudní exekutor měl opatřit dostatek informací k tomu, aby mohl učinit závěr, že povinný nebo jiná osoba pravděpodobně neumožní dobrovolně vstup do prostor, kde se může nacházet majetek povinného a že tento majetek pravděpodobně bude natolik objemný, že jej bude muset odvést stěhovací služba. Soudní exekutor je povinen usilovat o to, aby náklady exekuce byly co nejnižší. Pokud to sníží hotové výdaje a existuje-li podložená domněnka potřebnosti zámečníka nebo stěhovací služby, je vhodné zajistit tyto služby tak, aby dotyčný subjekt byl připraven přijet na místo výkonu na zavolání. Za nežádoucí nelze brát ani sjednání dlouhodobějšího smluvního vztahu na výkon předmětných činností s jedním subjektem, bude-li mít tento smluvní vztah za následek snížení hotových výdajů v jednotlivých exekučních řízeních.

STANOVENÍ NÁKLADŮ EXEKUCE PŘED ROZVRHOVÝM JEDNÁNÍM

JUDr. Stanislav Pazderka
člen prezidia Exekutorské komory,
soudní exekutor Exekutorského úřadu Písek

V exekuční praxi nebývá vždy jednoznačně řešena otázka, zda po právní moci usnesení o příklepu a doplacení nejvyššího podání má být přistoupeno k vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce a teprve poté k předvolání k rozvrhovému jednání, či zda se o nákladech exekuce rozhoduje přímo v usnesení o rozvrhu. Přikládám několik argumentů nasvědčujících tomu, že o nákladech exekuce v případech úspěšné dražby se nerozhoduje samostatně příkazem k úhradě nákladů exekuce, ale přímo v usnesení o rozvrhu.

Příkaz jako exekuční titul

Před závorku je vhodné poznamenat, že příkaz k úhradě nákladů nelze ani dnes považovat za monopolní formu pro stanovení nákladů exekuce. Exekutor dnes běžně rozhoduje o nákladech řízení při zastavení exekuce právě tímto usnesením, a nikoliv jinou formou. Má-li se rozhodnutí o nákladech exekuce stát samostatným exekučním titulem, pak je dokonce taková forma stanovena jako výlučná. Koneckonců judikatura již dnes příkaz k úhradě nákladů exekuce nepovažuje ani za exekuční titul (viz usnesení Krajského soudu v Hradci Králové spis. zn. 17Co 488/2010).

Proč nelze příkaz před rozvrhem vydat?

Kruciální výtka, proč rozhodnutí o nákladech exekuce (příkaz k úhradě) nelze učinit samostatně, vychází z procesní logiky a z definice nákladů exekuce. Po zaplacení nejvyššího podání a nabytí právní moci usnesení o příklepu soud přistoupí podle § 337 odst. 1 k nařízení jednání o rozvrhu. Stejným způsobem postupuje i soudní exekutor, když exekuční řád nestanoví nic jiného. Je nezbytné, aby exekutor před tím, než předvolá účastníky rozvrhu (§ 337 odst. 2) vydal příkaz k úhradě nákladů exekuce, rozeslal ho oprávněnému a povinnému a vyčkal na jeho právní moc?

Převažující praxe exekutorských úřadů setrvává na tom, že příkaz k úhradě se vydává ante portas. V rámci rozvrhového jednání a rozhodnutí se již bez dalšího vychází ze závěrů, které byly učiněny v tomto příkazu. Mám za to, že takový postup ale neobstojí. Úprava rozhodování o nákladech exekuce při pro-

deji nemovitosti je totiž svou povahou zvláštní, odchylnou od § 88 EŘ, a vyžaduje, aby o nákladech bylo rozhodováno jiným procesním prostředkem než je příkaz k úhradě nákladů exekuce – totiž v samotném usnesení o rozvrhu.

Ukažme si nyní ta ustanovení, která k těmto závěrům vedou. Podle § 5 odst. 3 vyhl. č. 330/2001 Sb. platí, že pokud při exekuci prodejem nemovitostí byly uspokojeny zcela nebo zčásti nároky oprávněného, toho, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný, anebo věřitele povinného, který podal přihlášku, je základem pro určení odměny ta část rozdělované podstaty, kterou byly takto uspokojeny nároky těchto osob.

Pro určení základu odměny je tak zcela klíčová úvaha, které pohledávky a v jaké výši budou v rámci rozvrhu uspokojeny. Bez této elementární úvahy nelze stanovit tu část rozdělované podstaty, která k uspokojení věřitelů slouží. Jinými slovy: výrok o nákladech exekuce (resp. o odměně exekutora) je závislým výrokem ve vztahu k ostatním výrokům v usnesení o rozvrhu. A částečně tato úvaha platí i v obráceném sledu: některý z výroků o rozvrhu (o přikázání části rozdělované podstaty některému věřiteli) je závislý na určení výše nákladů exekuce. Oč větší (menší) budou stanoveny náklady exekuce, o to menší (větší) bude částka, kterou lze přikázat přihlášeným věřitelům.

Pohledávky a rozdělovaná podstata

K tomu, abychom mohli zodpovědět onu kruciální otázku rozvrhového jednání, která je naznačena v § 5 odst. 3 exekutorského tarifu, tedy, jaká část podstaty bude použita na uspokojení nároků přihlášených věřitelů, musíme bezpodmínečně znát výsledek rozvrhového jednání podle § 337b odst. 3. Každý z přihlášených věřitelů totiž může popřít vyčíslené pohledávky co do jejich pravosti, výše, zařazení do skupiny a pořadí. V rámci rozvrhového jednání tak může dojít k tomu, že některý z věřitelů popře důvodně pravost pohledávky, která se exekutorovi mohla zdát před tímto jednáním jako nesporná a která se těšila takovému pořadí, že by mohla být uspokojena. Taková skutečnost pak pochopitelně bude mít vliv na určení výše základu pro výpočet odměny.

Pokud tedy exekutor ještě před rozvrhovým jednáním vydává příkaz k úhradě nákladů, musí takovou úvahu nutně vést. Musí si udělat jasný závěr o tom, z čeho odměnu vypočítá (z jakého základu). V podstatě tak předpokládá, které pohledávky považuje za nesporné, které nebudou popřeny. Předjímá tak (byť nikoliv expressis verbis), jak rozhodne v rámci rozvrhu o povaze té které pohledávky. V tuto chvíli však nezná názor přihlášených věřitelů a neví, zda v následně nařízeném rozvrhovém jednání nedojde k popření některé z pohledávek. Vydat příkaz k úhradě nákladů před provedeným rozvrhovým jednání tak trochu připomíná dělat účet bez hostinského.

Kdo může proti nákladům brojit?

Nejčastější a nejzřetelnější obrannou námitkou, proč vydávat příkaz k úhradě ještě před nařízením rozvrhového jednání, spočívá v tom, že se výše nákladů exekuce jaksi „zafixuje“ a pro účely rozvrhu již není možné ji měnit. Zatímco proti příkazu k úhradě nákladů svými námitkami může brojit jen oprávněný a povinný, okruh účastníků rozvrhu je značně širší (§ 337 odst. 2 OSŘ). Namítá se tak, že více osob může napadnout náklady exekuce, zatímco podle exekučního řádu přísluší takové právo jen omezenému okruhu osob.

Je však taková námitka důvodná? Obstojí ve světle popěrného práva účastníka rozvrhu, resp. jeho práva podat odvolání proti usnesení o rozvrhu? Domnívám se, že nikoliv. Představme si, že účastník rozvrhu bude tvrdit, že byl zkrácen na svých právech tím, že odměna exekutora (resp. náklady exekuce jako celek) byly vadně stanoveny a jemu se na základě toho nedostalo tolik, kolik by mu příslušelo, kdyby náklady byly jiné. Může odvolací soud takový odvolací důvod pominout?

Anebo jiná situace: oprávněný (povinný) napadne usnesení o rozvrhu. Jeho odvolání přitom není vázáno ani na vznesení popěrných námitek (SJ 2002/142, s. 2557) a byť výši nákladů vůbec nerozporuje, odvolací soud může podle § 212 písm. b) OSŘ překročit meze, ve kterých se odvolatel domáhá přezkoumání rozhodnutí, pokud na rozhodnutí o napadeném výroku je závislý výrok, který odvoláním nebyl dotčen. V rámci takového přezkumu se odvolací soud může náklady exekuce zabývat. Odvolací soud je povolán, aby usnesení o rozvrhu přezkoumal v napadeném rozsahu. Pokud bude odvolatelem tvrzeno, že vada spočívá v nesprávně určených nákladech, není dán žádný zákonný důvod, proč by odvolací soud neměl takové náklady přezkoumávat. Byť již formálně nemůže měnit či jinak revokovat příkaz k úhradě nákladů exekuce, nelze mu zabránit, aby věcně náklady exekuce přehodnotil.

Nelze ani přehlédnout, že příkaz k úhradě nákladů exekuce, byť pravomocný, nepředstavuje pro odvolací soud překážku věci rozhodnuté, resp. rozhodnutí, kterým by byl odvolací soud vázán. I pro odvolací soud totiž platí § 135 odst. 2 OSŘ, že v „otázkách, o nichž přísluší rozhodnout jinému orgánu, může soud posoudit sám. Bylo-li však o takové otázce vydáno příslušným orgánem rozhodnutí, soud z něho vychází“. Odvolací soud tak posuzuje otázku nákladů exekuce, resp. pohledávku v první skupině (§ 337c odst. 1 písm. a)OSŘ ve spojení s § 66 odst. 7 EŘ) zcela samostatně a nic mu nebrání, aby se od výroku, který je v příkazu k úhradě nákladů exekuce, odchýlil.

Závěrem

Uzavírám tedy, že v rámci exekuce prodejem nemovitostí nelze ohledně nákladů exekuce, které vznikly v souvislosti s tímto exekučním způsobem, vydat příkaz k úhradě nákladů exekuce. Tento příkaz nepředstavuje jedinou formu rozhodování o nákladech exekuce a zvláštní úprava vyvolaná povahou rozvrhu má přednost před obecnou úpravou danou v § 87 a 88 EŘ.

Po zjištění, že usnesení o příklepu nabylo právní moci a že vydražitel doplatil nejvyšší podání, tak soudní exekutor rovnou přistoupí k nařízení rozvrhového jednání.

ELEKTRONICKÉ DRAŽBY NEMOVITOSTÍ – POHLED Z PRAXE

Ing. Petr Šimek
ředitel Exekutorského úřadu Svitavy

Novela občanského soudního řádu v roce 2009 umožnila provádět dražby nemovitostí elektronicky. Dnešním pohledem (po určitém vývoji procesu dražeb), tehdy naštěstí velmi jednoduchá a pouze obecně komentovaná úprava umožnila rychlý vývoj on-line aplikací, na hony vzdálených původní představě elektronických dražeb.

První představa o elektronické dražbě se ubírala směrem k stanovení určitého období, po které by případní dražitelé mohli podávat nabídky e-mailem, tyto nabídky byly po uplynutí stanoveného období vyhodnoceny a určen vydražitel. Tento proces by byl značně zdlouhavý a kladl by velké administrativní nároky na organizátora dražby. Naštěstí již zmiňovaný rozvoj on-line technologií a všeobecná dostupnost přístupových bodů k internetu určili vývoj aplikací dražeb jiným a podstatně jednodušším směrem. Současný systém elektronických dražeb fakticky „kopíruje“ dražbu klasickou a jako takový musí akceptovat náležitosti a procesní postupy s dražbou spojené. Na rozdíl od dražby klasické, kdy exekutor či exekutorský kandidát reaguje na vývoj dražby a má možnost dražbu svým rozhodnutím ovlivnit, u elektronické dražby je nutné veškeré podmínky provedení zadat do programu před zahájením dražby, neboť po zahájení dražebního jednání vše probíhá automaticky. Příprava průběhu elektronické dražby se dá shrnout do několika zásadních kroků: registrace a ověření dražitelů, povolení účasti v dražbě a prokázání předkupního práva, podání námitek proti udělení příklepu.

Registrace a ověření dražitelů

Registrace a ověření dražitelů probíhá ve dvou krocích. Samotná registrace dražitelů probíhá vyplněním formuláře veřejně přístupného na dražebním serveru, který obsahuje veškeré potřebné údaje o dražiteli. Tato část je zcela v režii zájemce o dražbu. Druhou částí je ověření dražitele. Nejběžnějším způsobem je vytištění vyplněného formuláře, jeho podepsání úředně ověřeným podpisem a zaslání na adresu úřadu. Další možností je osobní návštěva úřadu a ověření dle dokladu totožnosti. Těchto možností využívají prakticky všechny dražební servery. Diskutovanou možností je podepsání formuláře elektronickým podpisem na základě komerčního certifikátu. Tento způsob není zcela jednoznačný, jeho použití je možné pouze za splnění podmínek nezpochybnitelné identifikace podepisujícího. Vezmeme-li profil komerčního certifikátu, vydaného Českou poštou, kde vedle povinných údajů o vystavovateli certifikátu uvádí v sekci „Subjekt“ informace o majiteli certifikátu

rozdělených do povinných a nepovinných údajů. Dle těchto parametrů lze certifikáty rozdělit do tří různých skupin: pro organizace (v procesu dražby právnických osob), podnikající fyzické osoby a nepodnikající fyzické osoby. Povinný údaj o právnických osobách a podnikajících fyzických osobách je název a IČ a dále jméno a příjmení osoby, pro kterou je certifikát vystaven. Nepovinný údaj je funkce osoby ve společnosti. Pokud tyto informace lze zobrazit při kontrole podepsaného formuláře a žádost je doplněna výpisem z obchodního rejstříku, pak lze považovat údaje u právnických osob za dostatečné pro ověření registrace. U podnikajících fyzických osob je situace obdobná za předpokladu, že dražitel doplní registraci o prohlášení, že chce nemovitost do vlastnictví za účelem podnikání. U nepodnikajících fyzických osob je situace naprosto odlišná. Povinným údajem pro vystavení certifikátu je pouze jméno a příjmení osoby. Nepovinný volitelný údaj je trvalé bydliště. Rodné číslo dražitele, jako jediný nezpochybnitelný údaj potřebný pro registraci, nelze u těchto osob nijak do certifikátu doplnit, a proto u nepodnikajících fyzických osob není ověření registrace na základě žádosti opatřené elektronickým podpisem možné.

Před samotným zahájením dražebního jednání musí administrátor dražby (exekutor, popř. exekutorský kandidát) zkontrolovat přípustnost dražby. V případě zahájení insolvenčního řízení, podání excindační žaloby, podání návrhu na zastavení, návrhu na odklad, či nenabytí právní moci dražební vyhlášky z jakéhokoliv důvodu, lze stav dražby změnit a systém sám vygeneruje a zveřejní usnesení o odročení dražby. V případě uhrazení pohledávky před zahájením dražby vygeneruje oznámení, že pohledávka byla uhrazena a opět ho zveřejní.

Povolení účasti v dražbě a prokázání předkupního práva

Dalším nezbytným krokem je kontrola ověřených dražitelů, majících složenou jistotu, z hlediska ustanovení § 336h odst. 4 o. s. ř. Souběžně s touto kontrolou je nutné u dražitelů s prokázaným předkupním právem nastavit příznak ano/ne tak, aby systém provádějící dražbu rozeznal tuto variantu dražby.

Veškeré tyto úkony je nutné provést do doby zahájení dražby, po tomto okamžiku není prakticky možné do systému jakkoliv zasáhnout.

Po zahájení dražby se veškeré informace o průběhu dražby on-line generují do protokolu o dražbě a tento se zobrazuje všem přihlášeným dražitelům a veřejnosti. V protokolu jsou uvedeny veškeré kroky dražby, zaznamenán jejich čas a kdo krok provedl. V okamžiku zahájení dražby si systém sám „načte" zda a pro kterého dražitele bylo prokázáno předkupní právo, seznam přihlášených pohledávek a seznam ostatních dražitelů.

Prakticky lze v dražbě předkupního práva využít pouze tak, že dražitel, kterému právo svědčí, dorovná nejvyšší podání. V praxi to systém ohlásí v momentě. Kdy po slově „podruhé" lze nejvyšší podání dorovnat. Pokud poté není učiněno vyšší přípustné podání, je udělen příklep dražiteli s předkupním právem.

Podání námitek proti udělení příklepu

Asi nejdiskutovanější oblastí elektronických dražeb je umožnit dražitelům a veřejnosti podat případné námitky proti udělení příklepu. Okamžik kdy je podána námitka je v celém procesu elektronické dražby jediný, který nelze vyřešit systémem a je nutný zásah administrátora dražby (exekutora, exekutorského kandidáta). V případě námitek podaných veřejností je nutné vycházet z předpokladu, že nelze podávat námitky anonymně a podmínkou je prokázání totožnosti osoby podávající námitky. Tato podmínka je v systému elektronických dražeb vyřešena registrací pro veřejnost a ostatní účastníky dražby, kdy aplikace umožní takto registrovaným účastníkům sledovat průběh dražby stejně jako přihlášeným dražitelům, avšak neumožní jim činit jednotlivá podání s výjimkou námitek. V případě dražitelů je postup celkem jednoznačný, kdy při generování postupu dražby a vyvoláním slovy potřetí upozorní systém dražitele, že nyní mohou podat námitky proti udělení příklepu. V tomto okamžiku běží stanovený čas pro podání námitek. Po marném uplynutí lhůty systém vydá usnesení, jímž udělí příklep dražiteli s nejvyšším podáním a stanoví termín doplacení nejvyššího podání. Pokud byla námitka proti udělení příklepu podána, systém probíhající dražbu „zastaví" a čeká na rozhodnutí administrátora dražby (exekutora, exekutorského kandidáta), zda je podaná námitka důvodná či nikoliv. Administrátor má možnost zvolit variantu ano/ne a svoje rozhodnutí odůvodnit. V případě rozhodnutí, že námitky jsou důvodné, systém vygeneruje usnesení, že námitkám bylo vyhověno, vrátí dražbu o krok zpět na předposlední podání a vyzve dražitele, aby činili další podání. V případě rozhodnutí o zamítnutí námitek systém vygeneruje usnesení o tomto rozhodnutí a vzápětí zveřejní udělení příklepu.

Dražba probíhá na zabezpečeném páteřovém serveru, jehož provoz je zajištěn tak, že k výpadku dojde jen při mimořádné živelní pohromě. Administrátor většinou používá přístupu z počítače napojeného na UPS, který eliminuje náhlý výpadek elektrického proudu. Spolehlivost a funkčnost připojení jednotlivých dražitelů je odpovědností každého jednotlivého z nich, neboť v případě pochybností či nefunkčnosti vlastního zařízení je dána možnost využít zařízení přímo v sídle exekutorského úřadu, kde je každému žadateli umožněn přístup do aplikace dražebního serveru. V souvislosti se spolehlivostí dražebního serveru si dovolím podotknout, že náš úřad za necelé dva roky provozu serveru uskutečnil 530 dražeb nemovitostí bez jediné technické chyby.

Lze konstatovat, že elektronické dražby se pro svoji přehlednost, transparentnost a jednoduché ovládání staly vítanou možností dražitelů – účast na dražbě je možná prakticky z jakéhokoliv místa připojeného k internetu. Dražitelům to teoreticky umožňuje účast v neomezeném počtu dražeb různých úřadů v tentýž čas, což při klasické dražbě není možné. Téměř dvouletý provoz serveru prokázal efektivitu elektronických dražeb jak z hlediska množství realizovaných prodejů či vyššího počtu dražitelů, tak v dosažení vyšších výnosů z prodaných nemovitostí. Nezanedbatelnou výhodou je přístup neomezeného množství účastníků a také eliminace „profesionálních dražitelů" užívajících při klasických dražbách jediné slovo „dorovnávám" a spoléhajících na štěstěnu losu.

SOUDY ZASÍLAJÍ PLATEBNÍ ROZKAZY HYBRIDNÍ POŠTOU

Petra Vicková
Postservis České Budějovice

Počátkem letošního roku byl v České poště, s. p., spuštěn unikátní projekt – komplexní převzetí části soudní agendy, konkrétně platebních rozkazů. Specializované pracoviště České pošty, s. p., Postservis České Budějovice vyvinulo pro zadavatele – Ministerstvo spravedlnosti ČR řešení, které produkci platebních rozkazů napojuje na již prověřený systém tzv. Hybridní pošty. Zásilka s platebním rozkazem je navíc monitorována od svého vzniku po převzetí jejím příjemcem až po eventuální nedoručení. Systém funguje na stránkách www.postservis.cz.

„Hybridní poštou chápeme veškeré činnosti, které provádějí transformaci zásilky z elektronické podoby na fyzickou, tedy tisk a obálkování. Nebo naopak z fyzické podoby do elektronické, tj. skenování a vyhodnocení s tvorbou archivu. Tímto způsobem jsme v roce 2011 zpracovali 145 milionů kusů zásilek," uvedl na úvod ředitel odboru Hybridní pošta ing. Josef Kadlec.

Ministerské zadání k převzetí platebních rozkazů Hybridní poštou bylo přijato na podzim roku 2011, počátkem letošního roku byl spuštěn pilotní provoz s několika vybranými soudy, nyní se k projektu postupně přidávají další. Ministerstvo spravedlnosti ČR do termínu realizace projektu odesílalo dokumenty jen listinně a prostřednictvím datových schránek.

Platební rozkazy v elektronické podobě jsou přebírány z centrálního úložiště (centrální eVýpravny), dle požadavku pošta provádí jejich tisk do listinné podoby, kompletaci do obálek a předání k další poštovní přepravě. Součástí poskytované služby je i vyhodnocení vrácených zásilek a dodejek včetně zpětného předání vytěžených údajů z dodejek soudům. Fyzické dodejky a vrácené zásilky jsou archivovány, denně skenovány a dávkově zasílány jednotlivým soudům v dohodnutých intervalech. Při podání zásilek k další poštovní přepravě je vytvářena podací kniha v elektronické podobě, podací čísla přiděluje pošta a podací knihy jsou opět následně předány jednotlivým odesílatelům. Pro soudy to prakticky znamená reálné propojení informací o cestě platebního rozkazu od centrální eVýpravny až po zmapovaný výsledek komunikace s povinným v elektronickém spise jeho případu.

Hybridní pošta umožňuje bezpečný a autorizovaný přenos dat prostřednictvím internetu s využitím SSL protokolu. Přenos lze realizovat jak přímým, tak dávkovým bezobslužným způsobem. Komunikace může probíhat jako point to point přes internet nebo přes vyhrazenou pevnou linku. Střediska Postservis jsou umístěna v nepřetržitě střežených areálech České pošty, ochrana provozních místností je zajištěna EZS s napojením na Policii ČR. Dále je technicky a organizačně zajištěn přístup a evidence prostupů do jednotlivých provozních prostor dle přidělených oprávnění jen vymezeným skupinám pracovníků dle bezpečnostní politiky ČP a bezpečnostního řádu, který také určuje rozdělení zpracovávaných dat a agend do bezpečnostních skupin a určuje pro jednotlivá pracoviště a pracovníky jejich povinnosti a odpovědnost za dodržování stanovených bezpečnostních postupů a opatření.

Odposlechy jako zbraň

Odposlechy telefonů jsou čím dál tím víc viditelnějším problémem naší doby. Odposlechy zajišťují bezpečnostní agentury nebo přímo zločinecké gangy. Jsou využívány pro obchodní zvýhodnění na trhu, k vydírání či společenské diskreditaci. Jejich počet výrazně narůstá, jak dokazují nedávno odhalené kauzy vydírání podnikatelů, díky jejich odposlechu prostřednicvím zařízení Agáta, nebo kauza Kolibřík a Mazánek, která nevalně proslavila Českou republiku i v zahraničí. Naštěstí je možné se tomuto stylu války bránit.

Na trhu existuje množství firem, které zajišťují bezpečnou komunikaci, ale jen jedna společnost nabízí komplexní řešení pro mobilní telefony i e-maily. CryptoCult je systém pro telefony, který nabízí zabezpečení veškeré komunikace, kterou pro svůj pracovní i soukromý život potřebujete. Máte-li partnerku, ať již oficiální či tajnou, o které nechcete, aby Vaše konkurence věděla, nebo si telefonicky či e-mailem domlouváte schůzky s novináři, politiky a lobbisty – spolehněte se na CryptoCult. Obdobná činnost je totiž čistě Vaší soukromou záležitostí a Vy jistě nestojíte o zbytečnou pozornost.

Tato aplikace umožňuje šifrované telefonování a posílání zpráv mezi uživateli. Je velice intuitivní a mohou ji tedy používat lidé jakéhokoliv věku. Disponuje kalendářem, který umožňuje ukládat a zobrazovat plánované události a schůzky a bezpečně je sdílet s ostatními uživateli CryptoCultu. Díky kalendáři můžete nejen bezpečně zvát další uživatele CryptoCultu na schůzky, ale i je nebo společně synchronizovat. Stačí jen vědět, kdo z Vašich kontaktů aplikaci využívá, a veškerá komunikace mezi Vámi bude v bezpečí.

Všechna komunikace probíhá za použití internetu, pro provoz stačí základní datový tarif, nebo připojení k síti WiFi. Pokud jste připojeni prostřednictvím sítě WiFi, je možné CryptoCult využívat i bez SIM karty. Volání přes CryptoCult probíhá na stejné úrovni jako Vaše běžné hovory. O jejich zabezpečení se stará šifra AES-256, která byla zvolena americkou Národní bezpečností agenturou ke kódování nejtajnějších dokumentů. Pro šifrování je použit jednorázový unikátní klíč, který je platný pouze po dobu hovoru, po jeho ukončení okamžitě zanikne a pro další komunikaci je už generován klíč nový. Takže ani při případném „odchycení" dat je nelze zpětně dešifrovat. Tak zůstávají důvěrné informace pouze mezi Vámi a těmi, s kým je sdílíte. Nikomu dalšímu není samozřejmě přístupný ani obsah textových zpráv, které si přes CryptoCult posíláte. Systém obsluhy zpráv je v CryptoCultu velmi podobný tomu, na který jste zvyklí z Vašeho telefonu. Navíc podporuje výpisy o doručení i přečtení zprávy, posílání vizitek i příloh. Zprávy jsou zabezpečeny standardem PGP. Stejné klíče se používá i pro e-mailovou komunikaci. PGP je používáno miliony uživatelů na celém světě a je považováno za standard pro šifrování e-mailů a zpráv.

CryptoCult je kompatabilní s telefony s operačním systémem Symbian a v tuto chvíli je již ve finální fázi spuštění aplikace pro telefony s operačním systémem Android.

CryptoCult je český výrobek, byl námi vyvinut, a proto můžeme zákazníkům poskytnout plnou součinnost. Součástí našich služeb je i technická podpora pro uživatele aplikace. Tým našich specialistů je připraven zodpovědět Vaše dotazy okamžitě a následně samozřejmě Vaše potíže vyřešit. Aplikaci neustále zlepšujeme, především na základě podnětů našich zákazníků. CryptoCult si můžete zdarma každé tři měsíce aktualizovat a získat vždy něco navíc.

Podrobnosti,
novinky a kontakty najdete na webových stránkách:
www.cryptocult.com.

STOBRA

JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.
soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha 5, člen Výboru Mezinárodní unie soudních exekutorů

Otevíráme novou rubriku Ze zahraničí

Vážení čtenáři, dámy a pánové, vážení kolegové,

z nové pozice člena výboru UIHJ (Mezinárodní unie soudních exekutorů a soudních vykonavatelů) Vás od tohoto čísla budu pravidelně informovat o činnosti této organizace, o jejím smyslu, významu a pozici v naší práci. V následujícím úvodním článku Vás chci seznámit s její strukturou a zapojením do světového dění, do oblasti, ve které se v rámci naší profese pohybujeme. O významu, který může mít při prosazování našich zájmů v profesní i politické sféře. O koordinaci, kterou nabízí. A o novém, důležitém projektu STOBRA. Jsem totiž přesvědčen, že o UIHJ nejsme nejen my, ale ani odborná veřejnost informováni dostatečně.

Byl bych velmi rád, kdybychom se naučili využívat zkušeností, které v rámci UIHJ mohou nabídnout tradiční země, ve kterých soudní exekutoři a soudní vykonavatelé fungují daleko delší dobu než v ČR. Jsem a budu přímo u zdroje, ve výboru UIHJ, kam jsem byl delegován zástupci Eurodanube jako její dosavadní a věřím, že úspěšný šéf.

Obecně se nejen u nás potýkáme s častými ataky médií, s nepřízní vládních úředníků. Je na nás, abychom byli schopni naše pozice obhájit, potvrdit veřejnosti, že naše práce je prospěšná, nutná a smysluplná. A odkazovat se přitom účelně na zkušenosti těch, kteří tímto obdobím prošli, kteří své pozice mají často dané a nezpochybňované. K tomu určitě poslouží i možnost koordinace postupů, legislativy i úvah do budoucna. Celkový příklon k elektronizaci justice, která nám umožní přístup k jednotlivým registrům dlužníků, k přesné identifikaci majetkových poměrů povinných, a tím i co nejefektivnější vymahatelnosti práva oprávněných.

V dnešním článku bych Vás tedy rád seznámil s projektem STOBRA, kterým se letos, v roce 60. výročí svého vzniku UIHJ opět více zaměří na evropskou problematiku.

Závěrem mi dovolte malý apel. Neváhejte, prosím, vstoupit do diskuse, přijít s podnětnými návrhy, se svými zkušenostmi, které mohou být přínosné pro celé spektrum členů UIHJ a pro naši práci jako takovou. Protože jedině v takové diskusi může vzniknout a vyniknout přínos, kterým už dekádu pracující česká komora osloví i další členy a přispěje k celkové diskusi v rámci celé organizace UIHJ, o kterou budu usilovat.

UHIJ a evropský projekt STOBRA

UIHJ je mezinárodní organizace se sídlem v Paříži, která letos slaví 60. výročí svého vzniku, má v současné době více než 70 členů ze všech kontinentů. Tímto počtem se bezpochyby řadí mezi největší a nejvlivnější mezinárodní organizace v oblasti práva na světě.

Hlavním cílem UIHJ je především zastupovat své členy v mezinárodních organizacích a zajistit spolupráci s národními profesními organizacemi a státními orgány a institucemi. UIHJ je po mnoho let členem Hospodářské a sociální rady OSN, od roku 2012 i členem UNCITRAL, dále členem CEPEJ (Evropské komise pro efektivitu justice) a spolupracuje na mnoha projektech se Světovou bankou, Haagskou konferencí o mezinárodním právu soukromém, Evropskou soudní sítí v občanských a obchodních věcech (ESS), Radou Evropské unie a dalšími organizacemi.

Projekt STOBRA? Budoucnost profese na světové úrovni!

UIHJ se kromě svých projektů v Africe, Asii, Severní a Jižní Americe chce v letošním roce více zaměřit na Evropu. A to především kvůli rychlému rozvoji technologií a IT v oblasti justice. Proto byl letos na jaře v Bruselu zahájen evropský projekt s názvem STOBRA. Projekt STOBRA (zkratka symbolizuje sever-jih Evropy: od Stockholmu přes Brusel až do Atén) byl vytvořen za účelem dosažení harmonizace povolání soudního exekutora a celého vykonávacího řízení v Evropě. V rámci projektu se vytvoří Komise, která se skládá z vedoucího delegace každé evropské země – člena UIHJ. Komisi předsedá Prezident UIHJ, přičemž komise rozhoduje především o projektech směřujících k dosažení hlavního cíle – k harmonizaci postupů a celého exekučního procesu.

Vytvoření projektu STOBRA se zúčastnila kromě Belgie, Bulharska, Francie, Německa, Řecka, Maďarska, Itálie, Lucemburska, Nizozemska, Polska, Portugalska, Rakouska, Rumunska, Skotska, Slovenska, Španělska a Švédska i Česká republika.

STOBRA, jejíž druhé zasedání proběhlo minulý týden v rumunské Constantě, se bude zabývat těmito šesti oblastmi:

STOBRA 1 - Harmonizace vymáhacích postupů týkajících se nemovitého majetku v Evropě

Výkon rozsudků v přiměřené lhůtě je nedílnou součástí práva na spravedlivý proces. Dle dostupných informací se vymáhací procesy v daných zemích velmi liší, především co se konečného odprodeje vymáhaného nemovitého majetku týče. Právě konečné dražby jsou v mnoha zemích ponechávány jiným odborníkům. UIHJ je schopna garantovat ověřené postupy a stanovit pokyny k řízení a prodeji nemovitého majetku v Evropě.

STOBRA 2 - Harmonizace doručování písemností v občanských a obchodních věcech v Evropské unii

Již dlouhá léta UIHJ nabádá členské státy, aby svěřovaly soudní a mimosoudní písemnosti do rukou soudních exekutorů a soudních úředníků, jakožto nezávislých právních odborníků, kteří mohou zajistit úplnou bezpečnost a kompletní odpovědnost při doručování soudních písemností. Doručování soudních a mimosoudních písemností je klíčovým prvkem právní jistoty v oblasti svobody, bezpečnosti a práva v Evropské unii. Za tímto účelem by měly členské státy stanovit podmínky pro bezpečné metody doručování písemností ve věcech občanských i obchodních.

STOBRA 3 - Podpora a harmonizace transparentnosti aktiv v Evropě

Hledání informací hraje důležitou roli v každodenním životě kontrolních pracovníků u výkonu rozhodnutí či vymáhání dluhů. Cílem projektu by mělo být dosažení takové transparentnosti, aby všichni evropští věřitelé měli volný přístup k informacím o majetku dlužníka. Členské státy by měly poskytnout databázi s přijatelnou úrovní bezpečnosti s ohledem na vzniklé nebezpečí zneužití informací. Přístup do databáze by měl být soudním exekutorům a soudním vykonavatelům omezen pouze na údaje, které se týkají probíhajícího exekučního řízení, a musel by být předmětem důkladné kontroly. Členské státy by zároveň měly poskytnout žalovaným účinné právní prostředky k zajištění toho, aby byl jakýkoliv dotaz na

jejich osobní majetek odůvodněný. Vytvoření takové databáze například zabrání žalovaným vyhýbat se výkonu rozhodnutí tím, že přemístí nebo ukryjí svůj postižitelný majetek.

STOBRA 4 - Harmonizace dokládání důkazů v Evropě prostřednictvím prohlášení o skutečnosti soudních úředníků (ověření skutkového stavu)

V některých zemích jsou prohlášení o skutečnosti (ověřování skutkového stavu) velmi časté a jsou ve věcech občanských a obchodních považovány za součást důkazů. V jiných zemích jsou jen zřídka používané či dokonce neznámé a zcela ignorované. Výsledek procesu závisí na důkazech, účelem prohlášení skutečností je právě umožnit procesním stranám zavést tento důkaz pomocí příslušného odpovědného a nezávislého profesionálního právníka, který by měl důvěru daného soudu. Uvedené skutečnosti by mohly být definovány jako dokument nebo prohlášení, kterým daná osoba zaznamenává určité významné skutečnosti, které osobně zpozorovala nebo nastanou v její přítomnosti. V případě, že by uvedené skutečnosti zaznamenával soudní exekutor nebo soudní vykonavatel, stal by se dokument uznávaným nástrojem při důkazním řízení.

STOBRA 5 - Harmonizace vzdělávání soudních úředníků v Evropě

Již před 60 lety UIHJ při svém vzniku zahrnula do svých cílů zvýšení úrovně soudního povolání. Pro účelný výkon spravedlnosti je důležité, aby byla zaručena kvalita výkonu rozhodnutí. Tomu předchází vysoká kvalita odborné přípravy. UIHJ získala dlouholeté a bohaté zkušenosti v minulých projektech v Evropě a Africe, kde se zúčastnila stovek seminářů a přednášek. Je v jejím zájmu, aby byly soudní exekutoři a soudní vykonavatelé opravdovými odborníky ve své profesi, neboť právě odbornost je důležitá pro službu spravedlnosti a nezbytná ke zvýšení důvěry uživatelů v systému soudnictví. Donucovací prostředky by měly také podléhat povinnému a průběžnému vzdělávání. V květnu 2012 seznámila UIHJ na kongresu v Kapském městě členy s možností školení odborníků prostřednictvím e-learningové techniky, jejíž využívání se zdá být velmi vhodné pro školení daného povolání na globální úrovni.

STOBRA 6 - Harmonizace a podpora e-justice a informační a komunikační technologie pro profesi soudních exekutorů a soudních vykonavatelů v Evropě

Stávající praxe v této oblasti je zatím poměrně roztříštěná. Jednotlivé státy jsou v elektronizaci různě daleko a využívání různých registrů a databází pro vykonávací řízení je velmi nejednotné. Například v Maďarsku používají pro toto řízení institut elektronických dražeb, u nás jsme výrazněji schopni nahlížet do některých registrů, jako jediný stát v Evropské unii používáme datové schránky apod. V jiných zemích jsou v oblasti elektronizace a e-justice mnohem dál a výsledkem je, že prakticky každá země používá jiný přístup, jinou formu a jinou úroveň. V projektu jde o sjednocení přístupu a využití nových technologií.

Závěr

Vážení čtenáři, dámy a pánové, vážení kolegové, tolik dnešní úvodní informace o UIHJ a projektu STOBRA. V příštích číslech bych se chtěl postupně zaměřit na jednotlivé části tohoto projektu a přinést Vám zkušenosti a poznatky z jednotlivých evropských států, které můžeme využít i v naší praxi. Rovněž Vás chci informovat o zajímavých novinkách a dalších projektech UIHJ nejen pro Evropu, ale i další kontinenty.

Pro dnešek Vám děkuji Vám za pozornost a těším se na shledanou v příštím čísle Komorních listů.

PROFESNÍ PROFIL NOVÉHO EXEKUTORA

JUDr. Josef Lavička
soudní exekutor
Exekutorského úřadu Cheb

17. července složil slib do rukou ministra spravedlnosti JUDr. Pavla Blažka, Ph.D., nově jmenovaný soudní exekutor. Stal se jím JUDr. Josef Lavička, který dostál tradici a představuje se čtenářům Komorních listů v krátkém rozhovoru.

Povězte, prosím, čtenářům Komorní listů, odkud pocházíte a kdy jste se narodil.

Narodil jsem se dne 26. 9. 1977 v západočeském pohraničí, konkrétně v Aši.

Jaká studia jste absolvoval a jakou odbornou praxi za sebou máte?

Jsem absolventem Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni. Po ukončení studia jsem v roce 2002 nastoupil jako advokátní koncipient v advokátní kanceláři JUDr. Pavla Tomka, advokáta v Karlových Varech. V roce 2003 jsem začal pracovat jako exekutorský koncipient u soudního exekutora Mgr. Davida Koncze v Chebu. Po složení exekutorských zkoušek jsem u stejného zaměstnavatele pracoval jako exekutorský kandidát a současně působil v pozici zástupce soudního exekutora.

S jakým záměrem či posláním byste rád vykonával exekutorský úřad?

Mým záměrem je vytvořit nový exekutorský úřad v Chebu, vybudovat z něj menší až středně velký úřad se zaměřením na osobní přístup k účastníkům řízení. Věřím, že budu schopen si s novým úřadem vydobýt stabilní a pevnou pozici na trhu exekučního vymáhání, včetně získání dobrého jména, a to jak u laické veřejnosti, tak v okruhu zástupců spolupracujících právnických profesí.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti? Kdy plánujete otevřít svůj úřad?

Se vznikem exekutorského úřadu je spojena celá řada povinností, které je nutné splnit v relativně krátkém časovém úseku. Jedná se zejména o vznik nového podnikatelského subjektu a s tím související vyřízení potřebné administrativy a dále o zajištění veškerých nezbytných přístupů do jednotlivých evidencí nezbytných pro výkon exekuční činnosti.
Na tomto místě bych rád poděkoval panu Mgr. Ustohalovi, tajemníkovi Exekutorské komory ČR, který mi poskytl základní rady a jakýsi manuál, jak celým procesem vzniku nového úřadu zdárně projít.

NOVELA EXEKUČNÍHO ŘÁDU V SEČI
(10. – 11. září 2012)

Mgr. David Hozman
člen redakční rady,
exekutorský kandidát
Exekutorského úřadu Praha 4
JUDr. Jany Tvrdkové

Týden před přijetím návrhu velké novely exekučního řádu Parlamentem České republiky se v Ústupkách u Seče v hotelu Jezerka konalo dvoudenní školení, na kterém byl tento legislativní počin představen exekutorským koncipientům. Obsahem přednášek nebylo jen strohé představení zákonného textu, ale též seznámení posluchačů se zamýšleným účelem novelizace, ať již jím mělo být zefektivnění exekučního řízení či naplnění politického zadání po větší kontrole činnosti soudních exekutorů.

První dne semináře byl věnován novele občanského soudního řádu. Během dopoledního bloku byla postupně představena nová úprava jednotlivých způsobů provedení výkonu rozhodnutí, odpolední program vyhradil JUDr. Stanislav Pazderka výhradě prodeji nemovitostí. Posluchači byli postupně seznámeni s novou úpravou postihu majetku v rámci společného jmění manželů, představena jim byla možnost zpeněžení jiných majetkových práv cestou dražebního jednání, sekvestrace nemovitostí, dílčí úpravy ve způsobu provedení exekuce prodejem movitých věcí či nový způsob realizace postihu podniku spočívající v jeho správě. V odpoledním výkladu o prodeji nemovitostí byli posluchači upozorněni na možnost rušení závad váznoucích na nemovitosti, na způsob přihlašování pohledávek, na nový institut předražku anebo placení nejvyššího podání cestou účelového úvěru.

Dopolední program druhého dne zahájil Mgr. František Korbel, Ph.D., který shrnul koncepci nové úpravy exekučního řízení a přiblížil průběh příprav legislativního záměru i jeho dosavadní život v Parlamentu České republiky. Závěrečný blok školení opět patřil JUDr. Stanislavu Pazderkovi, který jej věnoval průběhu exekučního řízení. Upozornil na sjednocení terminologie v exekučním řádu, nový způsob pověření soudního exekutora provedením exekuce, nepopulární slučování exekucí a novou koncepci opravných prostředků v exekučním řízení.

Mezi účastníky školení bývá tradičně nejvděčnější večer, či chcete-li noc z prvního na druhý den. Tedy čas, kdy se dají bez zábran tlumočit jednotlivé zážitky a zkušenosti s naší praxí a degustovat nejrozličnější destiláty. Ano, v době školení ještě prohibice do Čech nedorazila. Program tohoto školení se navíc rozhodla Komora obohatit o společenské klání, když pro účastníky připravila turnaj v bowlingu a stolním fotbale. Kdo se stal jeho vítězem, autor tohoto příspěvku vlastně neví. Podstatným ale zůstalo zúčastnit se.

AKTUÁLNÍ UDÁLOSTI

Novela exekučního řádu

Zásadní změny v exekucích přinese novela občanského soudního řádu a exekučního řádu, kterou 19. září schválili poslanci. Administrativně se uleví přetíženým soudům a část povinností bude přenesena na soudní exekutory. Zákon ještě musí podepsat prezident republiky, účinnosti by měl nabýt 1. 1. 2013. Komora chystá v souvislosti se změnami, k nimž dojde, řadu školení.

Exekutorskou komoru najdete na jiné adrese

Exekutorská komora se sídlem v Brně se přestěhovala. Najdete ji na nové adrese: Radnická 14/16, 602 00 Brno. Souběžně s přesídlením kanceláří, které se původně nacházely v Husově ulici v Brně, jsme také změnili číslo telefonní linky. Nyní nás v úředních hodinách zastihnete na tel. čísle 515 917 586.

Komora má novou pobočku

Exekutorská komora ČR otevřela svou novou pobočku. Naleznete ji na adrese Na Pankráci 1062/58, 140 00 Praha 4, a to v budově Cimex v 1. patře. Tel. číslo je 296 804 190, e-mailový kontakt zní praha@ekcr.cz. Pokud k nám pojedete metrem, využijte trasu metra C (stanice Pražského povstání). „Smyslem zřízení pražské pobočky je přiblížit se účastníkům řízení a zefektivnit administrativní chod Exekutorské komory. Chceme být blíž podstatnému dění v hlavním městě, chceme, aby si k nám našli cestu i lidé, kteří to do Brna mají daleko. Koneckonců ostatní profesní samosprávné organizace mají své pobočky po celé republice, my jsme dosud byli výjimkou," říká prezident Exekutorské komory Jiří Prošek.

Diskusní fórum Třešť 2012

Ve dnech 24.-25. září proběhl v Třešti šestý ročník Diskusního fóra, tentokrát na téma Kárná odpovědnost soudního exekutora. Konference se zúčastnili nejen soudní exekutoři, ale i zástupci Nejvyššího správního soudu, Ministerstva spravedlnosti, Slovenskej komory exekútorov či veřejného ochránce práv. Na programu bylo pět ústředních příspěvků: Viceprezident Exekutorské komory David Koncz představil pohled na nečinnost a průtahy v řízení v souvislosti s kárnou problematikou. Mgr. Jaroslav Kocinec, soudní exekutor EÚ Frýdek-Místek, zpracoval téma kárné odpovědnosti za právní názor. Referát k ukládaným kárným opatřením přednesl JUDr. Stanislav Pazderka, člena prezidia Exekutorské komory. Mgr. Michal Rudý, člena prezidia, prezentoval panel týkající se vytváření exekuční judikatury prostřednictvím kárných žalob. Mgr. Vojtěch Jaroš, soudní exekutor EÚ Znojmo, pak vysvětlil diferenci mezi subjektivní a objektivní odpovědností soudního exekutora. Příspěvky, které na Diskusním fóru v Třešti 2012 zazněly, si již brzy budete moci přečíst ve sborníku.

Bezplatné poradny EK ČR v Brně se stěhují

Exekutorská komora poskytuje bezplatný právní servis v jiných prostorách. Dosud za námi zájemci o radu docházeli přímo do prostor sídla Komory v Radnické ulici. Od úterý 2. října jsou však naši právníci k dispozici v centru Diakonie Českobratrské církve evangelické. Adresa, na níž bezplatné právní poradny probíhají, je Hrnčířská 27, 602 00 Brno. Konzultace budeme poskytovat objednaným klientům každé úterý od 14 do 17 hodin.

ABSTRACTS

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Mgr. Vladimíra Medková
Credit Contract

The text deals with credit contract. First to the business legislation from elementary contract provisions, credit principles, remuneration, interest to refunding credited amount and further questions. In the second part, the new Civil Code principles are being introduced. The last part focuses on impact of the legislation on the judicial officers' practice regarding to current and upcoming laws.

Mgr. et Bc. Antonín Toman
Disciplinary Liability of Judicial Officer Candidate and Trainee – Part One

There is nothing perfect in this world; this omnipresent principle is being confirmed even in the field of disciplinary punishing of judicial officers. Obviously, it would be hypocritical to remind at this statement without supplying a reader with more detailed legal drama called Disciplinary Liability of Judicial Officer Candidate and Trainee. This contribution deals with material-law-specification of disciplinary liability and its individual components on the background of current effective legislation. The author has no ambition to approach the subject in its wholeness; he better points out the troublesome items coming into the life with disciplinary agenda. The reader has an opportunity to learn about separate conceptual characteristics of a disciplinary offence, details of legal scope of facts of the case of disciplinary offence or limits of analogy between penal and disciplinary law.

CONTENT

INTERVIEW	6	System of Disciplinary Actions against Judicial Officers is Settling down Interview with František Korbel, Secretary of Minister of Justice k
ARTICLES	10	Credit Contract prof. JUDr. Karel Marek, CSc., Mgr. Vladimíra Medková
	20	Disciplinary Liability of Judicial Officer Candidate and Trainee – Part One Mgr. et Bc. Antonín Toman
COURT PRACTICE	27	Disciplinary Court Practice Section Prepared by Mgr. et Bc. Antonín Toman
METHODOLOGY	33	Determining Enforcement Costs before Allocation of Income Procedure JUDr. Stanislav Pazderka
	35	Electronic Auctions of Immovable Assets – View from Practice Ing. Petr Šimek
	37	Courts Send Orders of Payments by Hybrid Post Petra Vicková
FROM ABROAD	39	STOBRA JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.
NEWS FROM THE CHAMBER	42	Professional Profile of New Judicial Officer JUDr. Josef Lavička
	43	Amendment on Law Enforcement Code in Seč Mgr. David Hozman
	44	Current events column by Petra Báčová

Komorní listy
dvanácté číslo
http://www.ekcr.cz/komorni-listy

vzor citace
PŘIJMENÍ J. Název článku. Komorní listy, XX/20XX. Brno: EK ČR, 20XX. s. POČET STRAN PŘÍSPĚVKU. MK ČR E 19153.

Redakční rada
Mgr. Petra Báčová
Mgr. David Hozman
JUDr. Milan Makarius
Mgr. Vladimíra Medková
Mgr. Ondřej Svoboda
Mgr. Pavel Tintěra
JUDr. Jana Tvrdková

adresa redakce
Exekutorská komora České republiky
IČ: 70940517
Komorní listy
Radnická 14/16
602 00 Brno

tel. kontakt: 515 917 586
fax: 515 917 585
e-mailová adresa: redakce@ekcr.cz

překlad
Mgr. Tereza Lungová

sazba a tisk
PRINTECO s.r.o., Brno

zdarma
náklad 700 ks
vychází čtvrtletně
datum vydání 27.09.2012

MK ČR E 19153
registrace Ministerstva kultury ČR
ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on-line)

Komorní listy
produkuje, vydává a distribuuje
Exekutorská komora České republiky

„Zadržte tedy zlo, dokud neexistuje, a poruchu, dokud se neprojeví.“

Lao-c'

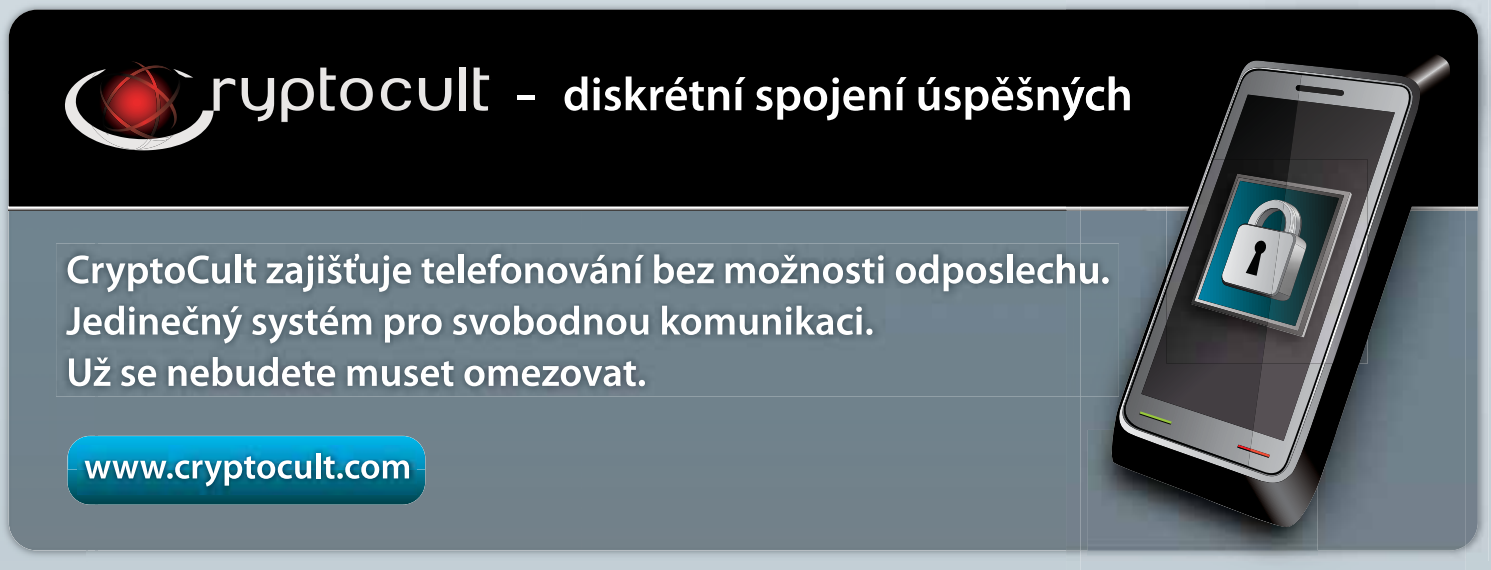

portáldražeb.cz

v nové verzi
dostupný
jednotný

portál exekučních dražeb

www.portaldrazeb.cz

provozovaný Exekutorskou komorou České republiky

nová verze Portálu od května 2012

přehled všech nařízených dražeb nemovitostí a movitých věcí na jednom místě

možnost vyhledávání podle typu, polohy a ceny nemovitostí

Exekutorská komora České republiky

www.portaldrazeb.cz

www.portaldrazeb.cz www.portaldrazeb.cz www.portaldrazeb.cz www.portaldrazeb.cz www.portaldrazeb.cz